

Egy aggastyán hétköznapijai

Miként is prezentálhatnám egy nyolcvannégy éves aggastyán hétköznapijait? Természetesen úgy, hogy napló formájában beszámolok mindarról, ami hétköznapijaimat kitölti. Íme:

2015. április 18., szombat – Szokás szerint kimentünk a piacra, s húsból, zöldségféléből és gyümölcsből bevásároltunk egy hétre valót. Leginkább a földiepernek örültem. Egész idő alatt alig észrevehetően permetezett az eső, a hőmérséklet pedig 10 óra körül 11 fok volt. Április derekán mi ez, ha nem gyalázat? Mire hazaértünk, várt bennünket a villanyszámla. A többi – az e havi – már korábban megérkezett. A Magyar Szóban Kabók Erika *Balkáni magyarok* című cikkében kiemelte: „Nem véletlen, hogy a határon kívüli magyar a szintén az anyaország határain kívül, kisebbségben élő magyart érzi magához közelebb, mint az anyaországit. A sorsközösség miatt. Mert nyitottabbak vagyunk. Mások vagyunk.” Igen, de ez ne tévesszen meg bennünket. Csak módjával vagyunk mások. Hiszem, hogy Kabók Erika is így gondolja. Bori Imrének egykoron úgy tetszett, hogy a másság okán a vajdasági magyarok már külön nemzetté formálódtak. Ez ellen akkor szót emeltem. A nemzetek alakulásának a kora lejárt. Legfeljebb nemzetet válthatunk. Aminthogy sokan váltanak is. Nem csak szűkebb környezetünkben. Mégis, ma más a helyzet, mint harminc-negyven évvel ezelőtt volt. Rendszeresen nézem az összes országos magyar tévéadót. Naprakészen követem a nemzet egészének ügyes-bajos dolgait. Szellemileg mindenbe be vagyok avatva, ami a nyilvánosság elé kerül. Soha a magyarországi magyarokat – esendő nép – olyan közelieknek nem éreztem hozzám, mint napjainkban. Pedig gyerekkoromban három évig Magyarországon éltem, a kalocsai jezsuita gimnáziumba jártam. Oda, ahova apám is, nagyapám is járt. A gimnázium folyosóján láttam apám érettségiző osztályának tablóját, rajta apám fényképével. Cserkész is

voltam. Bejártam az ország minden zugát. Székelyföldet is beleértve. Ötven év múltán egy társasággal elautókáztunk Erdélybe, mindenhova elvezettem őket. A Gyilkos-tótól Gyergyószentmiklósig, Kézdivásárhelyig, Kovásznáig meg Zágonig. A Hargitára is. Még a Szent Anna-tóhoz vezető utat is, miközben hajtottunk, előre leírtam nekik, merre mi lesz. Most mégsem folyamodtam kettős állampolgárságért. A lányom, mindkét unokám igen. Stefannak, a kisebbik unokámnak, Pesten van az állandó tartózkodási helye, a Visegrádi utca elején. A lányom tulajdonában van a lakás. De én vajdasági vagyok, s Vajdaság révén szerbiai. Ez lett a hazám. Nem Jugoszlávia. – Unokám, Tamara és Márkó, a kisebbik dédunokám velünk ebédelt. Jólesett, nem voltunk egyedül.

2015. április 19., vasárnap – Vasárnap legfeljebb kenyérért ugrok át az utca túloldalán, a házunkkal szemben levő boltba. Mint most is. Tőviről hegyire elolvastam az Élet és Irodalomban Kornai János *U-kanyar Magyarországon* című, három teljes oldalt betöltő, körültekintő tanulmányát, melyben a szerző rávilágít, miként fordult el az ország a demokráciától, a jogállamtól, a magántulajdontól, miközben megszállott központosításba fogott, miként került az állam és a piac torz szimbiózisba, miben nyilvánulnak meg a nacionalizmus veszélyei, miből áll Orbánék „pávatánca”, mi mindennek a megítélésénél juthatunk – intellektuális csapdába esve – téves következtetésre. Páratlan szintézis. Kornai kiemeli, hogy Orbán Viktor és pártja „becementezte” magát. Demokratikus procedúrával, parlamenti választásokkal nem váltható le. A körülmények szerintem is erre utalnak. „A történelmi tapasztalat azt mutatja – írja Kornai –, hogy autokráciáknak többnyire csak a rendszert alapjaiban megrázó »földrengés« vet véget.” Csakugyan, az Orbán-uralom autokrácia. Ne adj’ isten, hogy Magyarországnak emiatt ismét földrengést kelljen átélnie. – A lányom, Zita, a vöm, Zorke, az unokám, Stefan megjöttek Rijekából, alias Fiuméből, ahova a hét elején autóztak el, meglátogatni Zorke unokafivérét, Milenkót, akivel a vöm – aki szerb – gyerekkorában éveket töltött együtt Fiumében a nagyszülőknél, s aki a körülmények közrejátszása következtében horvátként nőtt fel. – Este Tölgyessy Péter okos fejtegetését hallgattam a budapesti ATV-n a magyarországi fejleményekről. Éveken át nem láttam, s nem is hallottam felőle semmit. Honnan került elő? – Este nyolckor Zita és Stefan betoppant hozzánk, s hosszan beszélgettünk. Stefannak elmondtam, hogy Fiume egykoron közvetlenül Magyarországhoz tartozott, ott elég sok magyar élt, például Kádár János ott született. Kádáron meglepődött.

2015. április 20., hétfő – Reggel hétkor becsöngetett Marija Sproch, aki legalább húsz éve jár be hozzánk a szlovák Bácspetrócról ezen a napon

elvégezni a heti nagytakarítást. Munkáját nagy hozzáértéssel végzi. Fia pár éve kiköltözött Szlovákiába, és sikerült beilleszkednie új környezetébe. Elégedett. A napi beszerzés után, hogy ne legyenek láb alatt, ledőltem Pönci – a feleségem – szobájában, levettem a polcra Németh István *Lélekvesztőn* című könyvét, melyben alcímként azt írja, hogy *Feljegyzések az ezredvégről*. Beleolvastam. Látnom kellett, ebben Németh megírta mindazt, amit én most megírni érdemesnek tartottam volna. A könyv még 2002-ben megjelent. Eszerint csaknem tizenöt évet lekéstem. Felhívtam Némethet, s mindezt elmondtam neki. Biztatott, csak írjam, amit gondoltam, más lesz az amúgy is. Mit kezdjek ezzel a tuskével? – A Magyar Szóban olvastam, hogy a Vajdasági Magyar Szövetség elnöksége pénteken megszavazta Lovas Ildikó leváltását a Magyar Nemzeti Tanács Végrehajtó Bizottságából, meg hogy ebből az alkalomból Siflis Zoltán és Joó Horti Livia lemondott a tanácsbeli tagságról. Micsoda durva beavatkozás ez?! Mi végből? A Magyar Nemzeti Tanács évek óta követ néhány jó stratégiai elgondolást, hagyni kell, hogy végezze a dolgát. A gáncsoskodásnak sohasincs vége. – Este nyolckor átjött Bányai János. Hozta vissza az Élet és Irodalom múlt heti, s majd viszi az e heti számát. Pöncivel hármásban römitünk vele. Valamikor, harminc–negyven évvel ezelőtt, még Rajcsán István és Fehér Kálmán szokott ekkor betérni, velük volt ki a parti. Rég volt, talán igaz sem volt. Rajcsán most Kanadában él, rákban szenved, Fehér Kálmán meg nem mozdul ki Csókáról, gerincbántalmai vannak. Egyszer csak ránk telefonált Bognár Misi Moholyról. Együtt dolgoztam vele egykoron. Egy időben gyakran felkerestük otthonában. A fordulat után több május elsejét töltöttünk nála Moholyon. Természetesen jól ismerjük családját. Tud a hétfői szokásunkról, jó egészséget kívánt mindannyiunknak.

2015. április 21., kedd – A kenyér, amit Pöncinek vettem, penészes volt, újat kellett hoznom. Sok mindent megérünk még. Jó volt a hajdani mondas: úriember nem csodálkozik. Stefan unokám megígérte, hogy tíz körül benéz hozzánk, de a csomagolásnál bonyodalmai támadtak, nem futotta az idejéből, elutazott Londonba. Így nem adhattam oda azt a 200 eurót, amit útravalóul – csakis útravalóul – készítettem ki neki. Szép napos idő van, mégis kissé hűvös. A Magyar Szó szerint pénteken mégsem került sor arra a balhéra a Magyar Nemzeti Tanáccsal kapcsolatban. Kósza hírnek bizonyult. Tegnap viszont rendes ülést tartott a Magyar Nemzeti Tanács, amelyen Lovas Ildikó, aki a kultúrát éveken át rátermetten vezette, lemondott minden tisztségéről. Kár. Ennek is lesz még böjtje. Többen követelték, hogy Hajnal Jenő, a Magyar Nemzeti Tanács elnöke is mondjon le. Ez is merő gáncsoskodás. Hajnal Jenő korábban a Vajdasági Ma-

gyar Művelődési Intézet élén is eredményes volt. Zorke, a vőm késő este jelentette, hogy Stefan, az unokám megérkezett Londonba. A Royal Kings College-ban folytatja egyetemi tanulmányait. Úgy látom, otthon érzi ott magát. Az este beleolvastam Márai Sándor *Bolhapiac* című könyvecskéjébe. Tárcanovellákat tartalmaz. „Volt-e útközben valami kalandom? – írja Márai *Teddy* című karcolatában. – Nem tudom, fiam. Az egész élet kalandszerű lesz lassan, izgalmas és zűrzavaros, összemosódik. A nők, a férfiak, az érintkezés, a beszéd... – minden kaland, édes, sűrű, tömített kaland, bizonyos koron túl. A legnagyobb kaland talán egyedül ülni egy szobában, s gondolkozni vagy emlékezni. Párizsban is ezt csináltam most, fél esztendeig.” Lám csak, ez mintha nekem szólna. Igen, egyedül ülni egy szobában. S talán gondolkozni is.

2015. április 22., szerda – Már kilenc óra is volt, amikor elmentem befizetni a villanyszámlát. Hosszú sor várt rám a postán. Elöttem egy körte alakú szőke lány volt, akinek az arca ismerősnek tetszett. Alighanem csak képzelődtem. Hazafelé a gyógyszerértárban megvettem a prosztatabántalmaimat mérséklő gyógyszert. Amikor hazaértem, épp megérkezett Dušan, a Makszim Gorkij utcai lakásunk fiatalabbik bérlője. Boszniai, brčkói fiú; hozta az e havi rezsi befizetett számláinak elismervényeit. Bátyjával együtt egyetemi hallgató. Elsétáltam a Magyar Szóért, ismerőssel nem találkoztam. Feketekávét mellett néztem át a lapot. Felfigyeltem egy hírre: a londoni *The Times* szerint „az EU-nak katonai erővel kell fellépnie az Európába irányuló földközi-tengeri embercsempészet ellen”. E csempészet következtében „csak a múlt héten többen fulladtak vízbe, mint ahányan a Titanic katasztrófájában életüket veszítették”. Alighanem ez tapint a lényegre: Európának „közös fellépéssel kell csapást mérnie az embercsempészek üzleti modelljére, szembeszállva azzal az alapeseti feltételezéssel, hogy azok a hajók, amelyek nem süllyednek el a tengeren, mindenképpen kiköthetnek Európában”. Úgy van! Ne köthessenek ki! Védni kell a határokat! Ha kiköthetnek, akkor az embercsempészek kezére játszunk. Ha tudják, hogy nem köthetnek ki, nehezebb elindulniuk. – Az Élet és Irodalom legújabb számából értesülök, hogy bírósági ítélet született Hóman Bálint politikai becsületének rehabilitálására. Nyerges András a *Színrebotás* című cikkben felteszi a kérdést: „aki Hóman működését rehabilitálja, tulajdonképpen mit rehabilitál”? Az ítélet alapján megállapítja, hogy itt két egymással kibékíthetetlen értékrendről van szó. Majd így folytatja: „Jómagam például e kettő egyikének képviselőjében szentül hiszem, hogy a fajelmélet, mely a náci Németország gyakorlatában teljesedett ki, nem tartozik a rehabilitálandó elméletek közé. A másik felfogást azok képviselik,

akik szerint a Hóman politikusi, de tudósi pályáját is meghatározó fajleméletben nincs semmi kivetnivaló, ezért az nem róható a terhére.” Ezzel a megállapítással fejezi be cikkét: „Arra a kérdésre tehát, hogy mit rehabilitálnak Hóman rehabilitálói, itt a válasz: ha akarják, ha nem, a múltnak ezt a szeletét próbálják folytatható hagyománynak nyilvánítani.” Hihetetlen! Lesznek-e elegen, akik ellenállnak?

2015. április 23., csütörtök – Reggel levittem a szemetet, s Pöncinek hoztam desztillált vizet a vasaláshoz. Elmentem a Magyar Szóért, kedvezményes előfizetés a volt alkalmazottak számára, kérésemre a lapkiadó portáshoz érkezik. Feketekávészva lapoztam végig. Instrukatív cikket találtam a földközi-tengeri embercsempészetéről, mely erősen függ a líbiai helyzettől. „Moammer Kadhafi 2011 februárjában, megbuktatása előtt azzal fenyegette meg az európaiakat, ha támogatják az ellene indított felkelést, akkor felhúzzák a menekülteket Afrikában tartó zsilipeket. Fenyegetéséből valóság lett.” Líbia ugyanis megállapodott az Európai Unióval, hogy „a menekülteket gyűjtőtáborokban helyezi el, és nem engedi hajóra szállni, hanem visszatoloncolja őket a hazájukba”. Helyes, vélem én. Kadhafi teljesítette a megállapodásban foglaltakat. „Kadhafi diktátor volt, nem az emberi jogok barátja, azonban bizonyos szabályokat állított fel, és ezek szerint járt el. Most azonban káosz és különböző milíciák uralkodnak az országban”, írja a Magyar Szó. S hozzáteszi: a bajt majd csak akkor orvosolhatjuk, amikor Líbia ismét stabillá válik. De mi lesz, ha nem válik stabillá? Semmi remény, hogy belátható időn belül azzá váljék, mondom én. – Ebéd után szunyókáltam egyet. Unokám, Tamara áthívott – az ötödik emeleten, lakásunkkal szemben, csak egy lakás van még, az övük –, legyenek a két kis dédunokámmal, míg hazakíséri egy játszótársukat. Örömmel mentem át. Lukács és Márkó életrevaló gyerekek, engem is tüstént bevontak játékukba. Jó érzés volt hasznosnak lenni. Délután ötkor tévézni kezdtem. Észre sem vettem, mire rámsötétedett.

2015. április 24., péntek – Két jókora csomagra való régi, felgyülemlett újságot levittem az utcai szeméttárolóba. Kellemes idő van, azt hiszem, itt a nyár. De azért még zakóban járok, nem ingben. Kilenc körül megérkezett Németh István, először nagy gyógykezelése óta. Az egész teste tele volt vízzel, lecsapolták. Egy-egy lábában például egy-egy vödörnyi vizet cipelt magával. Most csont és bőr. A magas lépcsőkkel bajban van. Kínáltam neki Pintér József *Szenyves diadal* című könyvét, amely az 1944-es szenttamási magyarirtásról szól – nagybátyáim és nagynénéim is érintve voltak benne –, de más alkalomra hagyta, mert ment be a Magyar Szóba, ahol a

regi munkatársak egy csoportja péntekenként az utolsó emeleten összecsdül tereferélni. Életrevaló ember. A postaládám ma is üres volt. Előkerestem Konrád György *A látogató* című könyvét, úgy vagyok vele, hogy ma is legjobb művének tartom, csak azért, mert 1969-ben, amikor megjelent, rendkívüli élményt jelentett számomra. Idézek belőle egy rövid bekezdést: „Iratszekerényem egyik rekesze tele van mindenféle nem hivatalos kacattal, emlékeztető aprósággal. Sok egyéb között kegyeletből őrzöm az emberi lelemény, ha nem is ritkaságértékű, de figyelmet érdemlő tárgyi bizonyítékaikat. Háromágú szíjkorbács, furatos, ólombetétes bambuszbot, gyertyánból faragott kaloda, kikötésre alkalmas emelőszerkezet – háziipari termék valahány. Apák, anyák működtették e szerszámokat, talán nem is lelték örömeiket benne, szigorukért – mondogatták – a gyermek utóbb még hálás lesz.” A családon belüli erőszakról mi kell még?

2015. április 25., szombat – Minden napom azzal kezdődik, hogy két-három púpos evőkanálnyit, emberi fogyasztásra alkalmas korpát elkeverek joghurttal, s fintorogva elfogyasztom. Az anyagcserére viszont nincs panaszom. Erre Molnár Vilmos beszélt rá harminc–negyven évvel ezelőtt, aki egy időben az Elektrovojvodina áramszolgáltató vállalat igazgatójának, majd a tartományi képviselőház elnökének a posztját töltötte be, s szép tanynája volt Újvidék határában, amelynek óriási kertjében a fordulat körül jókora földet lőcsölt rám, s ott krumplitól paprikáig–paradicsomig, sőt tormáig, éveken át mindent termeltem magunknak. A földmunkát gyerekkorom óta ismerem. Volt ott egy málnás is, frissen szedtük a gyümölcsöt, s a helyszínen fogyasztottuk. Kis pálinkafőzője is volt Vilinek, sok jó házi pálinkát főztünk benne hol ebből, hol abból a gyümölcsből. Ilykor vegyese is. Vili is, felesége is, gyerekei is érthetetlenül gyorsan elhaltak. – A piac ma is kiadós volt. Tejföl is vettünk a piac úriasszonyától. Mint mindig, ma is úgy köszönt el tőlünk: „Vidimo se!” Magyarra talán így fordíthatnám: „Látjuk egymást!” Jól ki van ficamítva! Nem viszontlátásra, mert az „dovidenja”. Ma úgy feleltem neki: „See you!” Megcsillant a szeme. Mintha cinkosok lettünk volna. Vettünk diót is, mézet is. Legyen a háznál. Még mindig a földieper a piac „netovábbja”. Alig várom a cseresznyét. Ezúttal Pönci nem vett halat. Én különben sem fogyasztom. Ki nem állhatom. Postám ma sem volt. A Magyar Szó sorozatában, amelyben az év végéig 41 olyan vajdasági települést szándékoznak bemutatni, ahol egykor jelentős számban éltek magyarok, de mára kevés maradt belőlük, ezúttal Bóka került sorra. Ma mintegy 400 magyar él még a faluban. Szerintem ez még mindig elég szép szám. Sajnos, sohasem jártam Bókán. A vajdasági falvak – nyilván Bóka is – tele vannak elhagyott, de lakható, takaros

házakkal, amelyek aprópénzért sem kellenek senkinek. Hallom, pár száz euróért is kínálják őket. – Ebéd után jót szunyókáltam. Tanakodtam, elküldjem-e néhány kisnovellám Stefannak, hogy Londonban gyakorolhas- sa vele a nyelvet, de letettem róla. Úgy festhetne, hogy ráerőltetek valamit. Soká vártam a tévén Ungvári Tamás Könyvjelezőjére. Sajnos, ismétlés volt. Így *megint* felhívta a figyelmet egy könyvre, amely engem is érdekelne. A címe: *Történelem és Emlékezet*. Egy tanácskozáson elhangzott előadásokat tartalmaz. Tamara, az unokám átjött a nagyobbik kizárólagosért. Fáradtnak látszott. Talán takarítani viszi sarkon túli új, háromszobás, gyönyörű, 130 négyzetméteres lakásába. Mindkét fiának, Lukácsnak is, Márkónak is lesz benne külön-külön gyermekszobája. Ez mindent megér. Az esti hírekből megtudtam, hogy Magyarországon túl kevés a vakvezető kutya. Uhh! A kutya kevés, vagy sok a vak? Értjük egymást? – Későn vacsoráztam. Talán nem üli meg a gyomrom.

2015. április 26., vasárnap – A kenyérért reggel odaadtam az összes aprópénzemet. Finom lágy kenyeret kaptam érte. Később az Univerexport kis- áruházban vettem minden mást: kávé, joghurtot, korpát, még mélyhűtőbe való, egy- és kétkilós csomagolásra szolgáló nejlonzacskókat is. Ez utóbbiakat Pönci kérte. Fölhívtam Zitát, a lányomat, napok óta nem hallottam róla s tőle semmit. Egy amerikai cégnek dolgozik, otthon ül a komputeré- nél, azok meg szakadatlanul küldik neki a megoldandó egészségügyi prob- lé mákat. Vasárnap is. Egy-egy betegség újszerű gyógyításának protokollját is eladják egy-egy kórháznak szerte a világon, s kötelezik őket, hogy bete- genként adatolják a kezelés eredményét. Egy időben Zitát is kiküldték Bu- karestbe, New Delhibe s ki tudja, hova, egy-egy kórházba, hogy a helyszí- nen ellenőrizze az eljárást. Most csak konzultációra hívják olykor egy-két napra hol ide, hol oda. Megszállnak a repülőtér közelében egy szállodá- ban, s amint végeztek, tüstént repülnek haza. Zita tucatszám városban meg- fordult anélkül, hogy látta volna a várost. Évek óta nyakig van munkával, de meg van elégedve a keresetével. Pönci kitűnő feketekávé főző. Élve- zettel fogyasztottam. Meghívót kaptam Stanko Šušnjartól, az Antifasisz- ta Szövetség újvidéki elnökétől egy tiltakozó összefogásra abból az al- kalomból, hogy Szerbiában kezdeményezték Draža Mihailović rehabilitá- cióját. Draža Mihailović a csetnik alakulatok parancsnoka volt a má- sodik világháborúban Jugoszlávia feldarabolt területein. Kezdetben a ki- rály embere volt, az angolok is tartottak küldötteket alakulatainál, noha tudták, hogy együttműködik a németekkel, még inkább az olaszokkal. Legfőbb ellenségének Tito partizánjait tartotta. Amikor az angolok vég- re megkövetelték tőle, hogy szakítson a megszállókkal, kiderült, hogy erre

képtelen. Ekkor az angolok kivonták alakulataiból a küldötteiket, s hátat fordítottak neki. Legfőbb bűne az volt, hogy népirtást végzett a bosnyákok – boszniai muszlimok – soraiban. Tito Jugoszláviájában ezért halálra ítélték és kivégezték. A tiltakozó összefogétel a tartományi képviselőházban lesz április 29-én, szerdán. Természetesen ott leszek. – Ebéd után ma sem sikerült aludnom, de jót heverészttem. Öt után telefonáltam Rudi Sovának, de nem jelentkezett. Újvidéken is, Pesten is van lakása. Jugoszláviának azok közé a budapesti nagykövetei közé tartozott, akik jól beszéltek magyarul. Az anyja székely volt, kétnyelvű gyerekként nőtt fel Pancsován. Rudi mindmáig megtartotta pancsovai házukat is. Estefelé benézett hozzánk Tamara, az unokám. Napközben családostul kint voltak az apósáéknál Paragovón, a Duna túlsó felén húzódó Fruška gorában. Magyarul: a Tarcál-hegyen. De ma már itt senki sem használja ezt az elnevezést. Tamara leült, beszélt, mintha rettentő ráérne. Alighanem tudatni kívánta velünk, hogy az új lakása fel van takarítva, be van építve, számítása szerint május 7-e körül költöznek majd be.

2015. április 27., hétfő – Marija Sproch a rendes időben lakásunk ajtaján csöngetett; a bejárati kapunk, lent a földszinten, mint oly gyakran, most is tárva-nyitva volt. Elmentem a bankba a nyugdíjamért; két részletben utalják át, minden hónap 10-én és 25-én. Szépen megélek belőle, noha tavaly jogellenesen csökkentették. A bankban, miközben székben ülve vártuk, hogy az érkezésünkkor kapott számunk megjelenjen a pénztárak egyikének az ablakában, jobbra tőlem egy rendetlen aggastyán azzal dicsekedett a mellette ülő fiatal hölgynek, milyen nagy hős volt ő a második világháborúban Szerémségben. A hölgy másfelé nézelődött, hagyta beszélni. A hős észre sem vette, amikor kijött a száma. Miután túlmentek rajta, dörögve vett magának új számot, s most már szótlanul várt tovább, hogy újra sorra kerüljön. – Hazajövet ma is bevettem magam Pönci szobájába, hogy takarítás közben ne legyen láb alatt. A Magyar Szóban ezúttal semmit sem találtam. Elővettem Mészöly Miklós *Alakulások* című könyvét, újraolvastam benne két, a maga korában nagy feltűnést keltő elbeszélését, a *Magasiskola* és a *Jelentés öt égről* címűt. Ma is tetszettek. Annak idején voltunk nála Pöncivel a Duna-kanyaron túl, Kisoroszin is, ahol egy ideig vikendházat tartott, ott ismerkedtünk meg erdélyi feleségével, Alainnel is. Türelmes ember volt. Korának talán legjelentősebb magyar prózaírója. – Pönci a zöldbabfőzelékhez csirkecombos süteget, jól ebédeltem. Besötétítettem a szobám, s durmoltam egyet. A postaládámban délután négykor az Élet és Irodalom legújabb számát találtam. Ezúttal csak egy rövid, de velős írás ragadta meg a figyelmemet: Grecsó Krisztián *A legfontosabb magyar*

falu című jegyzete Felcsútról. Felcsút Orbánnak köszönhetően fogalommá vált. Mértéktelenül épül és szépül. Ha jól értettem, Orbán oda való. Este Zita is benézett, Tamaráéknál járt. A szerbiai posta alkalmatlanságára panaszkodott. Nem tudom, miért. Naponként részt vesz az interneten valami telekonferencián. Megvárta, míg Zorke, a vöm be nem jött érte kocsi-val. Este nyolckor átnézett Bányai. Éjfélig römiztünk. Megint elpanasz-kodtam Bányainak, mennyire bánt, hogy Nádas Péter *Párhuzamos történe-tét*, amelyet kevéssel megjelenése után áthozott, képtelen voltam elolvas-ni, mert nem tudtam követni az összefüggéseket. Azelőtt nem volt bajom a „nagy könyvekkel”. Például Musil *Tulajdonságok nélküli emberével* sem. Itt van a polcomon.

2015. április 28., kedd – Reggel nyolc után anélkül, hogy terminust kap-tam volna rá, soron kívül elmentem háziorvosnőnkhez receptért a szoká-sos gyógyszereinkre. A berzenkedő főnővér azonban másnapi időpontot kínált. Receptet csak azért kaptam, mert órákig nem mozdultam a váró-teremből. Itt találkoztam Kollárs Pistával, Magyar Szó-beli hajdani kol-légámmal, aki gyönyörű családi villájában lakik a Futaki úton, a katoli-kus temető után következő sarkon, nem messze Zitáéktól. A szemére pa-naszkodik. Nem a látásával, hanem a szemével van baj. Ha jól értettem. A gyógyszerteráiban meg Bányainéval, Majával találkoztam. Rég nem láttam már. A gyógyszerésznő ma is formában volt. Hiába, csak a nőt látom ben-ne, nem a patikust. A szeme csücskében, a nézésében van valami, azért. A Magyar Szót magammal hoztam. Hamar végeztem olvasmányjaival. Pönci nudlis paprikás húst főzött ebédre, borsót is találtam benne. Nagyon jól-esett. Ebéd után négyig aludtam. Feketekávéfőztem magamnak, azzal jól elhúzó az időt. Elbíbelődök vele. Lementem vízért; csapvíz helyett évek óta alig „ízesített” Vrnjci ásványvizet fogyasztunk. Ötől a magyarországi tévéket néztem. Orbán Pécssett kijelentette: „Napirenden kell tartani a ha-lálbüntetés bevezetését Magyarországon.” Mármint az elrettentés végett. Az életfogytiglani börtön ugyanis, miként mondta, nem rettent el kellő-képpen. De hiszen az Európai Unióban ezt lehetetlen „bevezetni”. Tu-lajdonképpen mit vetett fel ezzel? Hiszen a halálbüntetés végrehajtása is gyilkolás. Csak törvény fedezi. – Este nyolckor a Duna World Tv bemu-tatta Szulák Andrea színésznő művészi pályáját. Nagyon impresszív volt. Sohasem mulasztom el a hasonló műsorokat.

2015. április 29., szerda – Az Univerexport udvari kisáruházában besze-reztem a felvágottat reggelijeinkhez és vacsoráinkhoz. A lépcsőházban ta-lálkoztam Lukáccsal, nagyobbik dédunokámmal. Már ez is esemény, hi-

szén olykor napokig nem látom. Délben elmentem az Antifasiszta Egyesület rendezvényére a tartományi képviselőház 1-es számú termébe, hogy Draža Mihailović rehabilitálása ellen tiltakozzunk. Szörnyű összejövetel volt. Három előadó tartott hosszúra nyújtott beszédet a második világháború csetnik vezérének gonosztetteiről meg arról, miért elfogadhatatlan a rehabilitálása. A harmadik Boško Krunic volt, hajdani politikustársam, aki a bőbeszédűségben túltett mindenkin. Hol szabadon beszélt, hol meg beleolvasott egy kéziratba. Görbebotra támaszkodva járkal. Azután meg a közönség soraiból kértek szót túlságosan sokan ahhoz, hogy ne ismételték volna egymást. Úgy láttam, az ismételtetés nem zavarta a hallgatóságot. A felszólalók között volt Živan Berisavljević is. Nem mulaszthatta el az alkalmat, hogy szerepeljen. Üdvözlésképpen felém intett. Meglepetésemre a megtelt teremben elég sok volt a fiatal. A legidősebbek közé tartoztam. Az előttem járó nemzedékből senkit sem láttam. Azok már elhaláloztak. Többen rám köszöntek, akiket már nem ismerek. Jontovics Rudolf magyar nemzetiségű, elhalálozott jugoszláv tábornokunk fia is megrázta a kezem, ennek igazán megörültem. Türelmetlenségem ellenére kívártam az összejövetel végét. Stanko Šušnjar öt pontba foglalta a szócséplés eredményét. Két óra is elmúlt már, mire elfogyasztottam az ebédet. Utána jót aludtam. A postaládám este hétkor is üres volt. – Megható, milyen gonddal készíti Bényi Ildikó a Duna World Tv-n évek óta az Önök kérték című műsort. Ezúttal kiváló hegedűművészeket hallgattunk. Elképesztő, hogy ma is ugyanolyan karcsú és megnyerő, mint harminc évvel ezelőtt volt.

2015. április 30., csütörtök – A Magyar Szó utolsó emeletén, a terjesztőknél megtudtam, hogy az előfizetésem legutóbb augusztus elsejéig rendeztem. Lefelé menet a lift megállt két emelet között. Eddig kétszer szorultam be liftbe, mind a kétszer órákba telt, mire a liftkezelő mester kiszabadított. Nem volt mindegy. Szerencsémre az ismeretlen hölgy, aki a liftben épp velem volt, tudta már, mit kell ilyenkor tenni ezzel a lifttel. Addig babrálta a gombokat, míg az összevissza közlekedő lifttel ajtóhoz nem kerültünk, s az ki nem nyílt. Hálás voltam neki. Egész délelőtt a Magyar Szót böngésztem. Megtudtam, hogy a Vajdasági Magyar Szövetség belgrádi városi szervezetének az elnöke Nebojša Marjanović, akinek megnyerő arcképét is közli a lap. Belgrádban a Vajdasági Magyar Szövetség két alapszervezetében 170 tagot tartanak nyilván. Arra a kérdésre, kik a tagok, így válaszolt: „Belgrádi magyarok, vagy vegyes házasságok sarjai, akiknek vannak magyar gyökereik, de a többségi nemzet mellett számos más nemzet képviselői közül is vannak tagjaink, még bolgár tagunk is van.” Most

a belgrádi községi választásokra készülnek, a főváros tizenegy községében szándékoznak indulni. Magyar politikai párttól ez nem akármilyen, mondok én. – A lapnak abban a sorozatában, amelyben azokat a településeket vesszük sorra, ahol jelentősen csökkent a magyarok száma, ezúttal Versec szerepel. Valamikor gyakran jártam Versecen, szerettem a várost, többször voltam fenn a várban is, ott Csók Istvánnak egy igen szép festménye díszelgett, sokszor megcsodáltam, s arra is gondoltam, végül majd megfújja valaki. Nem tudom, mi lett a sorsa. Most azt olvasom, Versecen 1992-ben megszűnt a magyar nyelvű oktatás, a gyermekek sem az óvodában, sem az elemi iskolában nem tanulhatnak magyarul. A legutóbbi népszámlálás alkalmával 1800-an vallották magukat magyarnak a 35 000-nyi verseci közül, ami a lakosság mintegy 5 százaléka. De az 1800 igen nagy szám! Csakhogy... „A megmaradtak felét ugyancsak leírhatjuk, ha arra keressük a választ, hányan beszélnek még a magyar nyelvet a városban” – mondta Krizsbai Hajnalka, a helybéli magyar kultúregyesület titkára. – Felfigyeltem Németh István *Egy földművelő keze* című jegyzetére, amelyben egykoron a „két gyönyörű kézfej” tulajdonosával folytatott párbeszédet arról, mi mindenre használta élete során kezeit. Csillaggal elválasztva most a következő sorokat fűzte a szöveghez: „Ez a jegyzet csaknem fél évszázaddal ezelőtt íródott, amikor május elseje valóban a munka ünnepének számított. Színes felvonulások, kirándulások, víkendezések, báránysütések... A munka ünnepének ez a jellege mára meglehetősen megkopott. Hogyan ünnepelheti ma a munka ünnepét, akinek nincs biztosítva az állandó megélhetése? Egy Munkanélküli. Annyian vannak, hogy rendezhetnének egy országos ünnepet. Csakhogy annak nem ünnep lenne a neve. Számunkra ennek a mainak sem az. Vajon milyen lehet egy mai, tartósan munkanélküli keze?” – Mégis elküldtem Stefannak e-mailben Londonba öt kishívólevelet. Nem hiszem, hogy hasznát veheti, akkor meg miért? – A postálódó este hat órakor is üres volt. Tíz körül az ATV-n tanulságos interjú volt Esterházy Péterrel. Impozáns a nagyra nőtt, sűrű, hófehér haja. Elővettem az első könyvének harmadik kiadását 1981-ből, amelyben két mű jelent meg: a *Fancsikó és Pinta* meg a *Pápai vizeken ne kalózkodj*. Ide másolok egy jellegzetes bekezdést az előbbiből: „A vasárnap reggeli napfény csíkokban tört a szobába. Fénytör. Édesapám aludt. A hátán feküdt (mindig), jobb lábát föl húzta. A balról lecsúszott már a takaró, egy feslettszélű aranysárga paplan; a szája nyitott volt, az álla lelógott, mintha törött volna, s ettől arca beesetté vált, várni lehetett, hogy az arccsont kiböki a sápadt és borostás bőrt; a járomcsont alól kilopták a húst. Akár egy halott: a fénytör vége már az ádámcsutkáján kúszott.” Nagyon élveztem az interjút.

2015. május 1., péntek – A délelőttöm itthoni lödörgéssel telt el. Csak Németh István hívott fel, bejelentvén, hogy el szeretné olvasni azokat a kisnovelláimat, amelyeket *Lányok, asszonyok* címmel, miként a múlt héten mondtam neki, felkínáltam egy folyóiratnak, de visszakaptam őket, mert a szerkesztő attól tart, hogy miattuk a feministák megorrolnának rá. Szerintem semmi sincs bennük, ami miatt megorrolhatnának, még sincs kizárva, hogy megtennék. Majd kinyomtatam a szöveget. – Pönci előszedte a „balkoni” grillezőkészülékünket, s fantasztikus hússzeleteket grillezett. Miközben paradicsomszeletekkel és sült újkrumplival fogyasztottam a húst, az volt az érzésem, hogy kint vagyok valahol a szabadban, talán a Fruška gorában. – Zita kettő körül ránktelefonált, volna-e kedvünk egy feketekávára náluk a balkonon. Volt. Eljött értünk. Zorke, a vöm, alszik, mert hajnalban Észak-Bánátba megy vadászni. A feketekávé jó volt. Mellettünk, a balkont árnyékolva, futóakác virágzott, és erősen illatozott. Egy méh állon csípett, beleborzadtam. Kivettem a fullánkját, Zita bekente valamivel a helyét, állítólag nem dagad be. Szakitottam magamnak pár szál gyöngyvirágot, ez a kedvenc virágom. Egy kicsi vázába szántam, miután hazaviszem. Valamelyik szomszédban egy kutya utálatosan ugatott. Az ilyeneket faluhelyen egykoron „elhallgattatták”, mert folyton vaklármát csaptak. Egyszer csak Zorke kialudta magát, csatlakozott hozzánk. Jól eljárt az idő, mire Zita hazahozott bennünket.

2015. május 2., szombat – Prosztatám miatt éjjel is kétóránként kijárok könnyíteni magamon, de már megszoktam, alszom tovább, még álmodom is olykor. Reggel, amikor indulnunk kellett volna a piacra, kiadósan esett az eső. Itthon maradtunk. Egy kis szerencsével – ha száraz idő lesz – még holnap is kimehetünk. Vajon Zorke is elázik a bánáti vadászaton? Tíz körül Tamara és Saša, a férje, átjött a szomszéd lakásból, a két gyerek is velük volt. Egy nagy tálcán a felnőtteknek nagyszerű feketekávéját, a gyerekeknek meg almalét hoztak magukkal. Azon keseregtek, hogy az óvodában folyton csak verseléssel nyaggatják a gyerekeket, s nem játszatnak el velük egy-egy szkeccset is. Pedig azt játszani is, nézni is szeretik a gyerekek. Saša meg van elégedve optikai műhelyének forgalmával. Ez biztató. Márkó, a kisebbik dédunokám, fáradhatatlanul játszott az apró autócskáival. Gurigázott velük. Később levittem Zavarkó Sándornak 500 dinárt feljاراتunk májusi költségeire. Azt mondta, a lakók többsége megértő, a befolyt pénzből futja a tényleges költségekre. Például a lift karbantartására és működtetésére. Azt mondta, ha a lakók elmaradoznának a pénzzel, akkor ketten összefogunk a harmadik emeleti szépasszonnyal. Úgy hárman viselnénk a költségeket. Az M1-en meghallgattam a déli harangszót, majd a

legfrissebb híreket. Arra figyeltem fel, hogy Magyarországon sikerült „ki-
fehéríteni” a sertésállományt. Elvben már nem tenyésztnek fekete mala-
cot. No lám. Erre aludtam egyet, majd három órakor megettem az utol-
só szeletet Pönci mákos rúdijából, amely tegnap a frízből került elő. Ung-
vári Tamás a Könyvjelző című adásban a zsidó témájú könyvek mellett ki-
emelte Sárközy Tamás *Kétharmados túlkormányzás* című könyvét, amely
a 2010–2014 közötti időszakra vonatkozik, meg György Péter *A hatalom
képzetele* című könyvét, amely az 1957 és 1987 közötti „állami kultúrával”
foglalkozik. Mindkettőt szívesen elolvasnám. Hátha Bányai János beszer-
zi legalább az utóbbit. Kölcsönkérném tőle.

2015. május 3., vasárnap – Enyhén süt a nap. Zita születésnapja van. Pönci
majd vesz valahol virágot, s később elválik, mikor találkozunk Zitával a
nap folyamán. Előbb a hetipiacra kell kinéznünk. A fölhozatal jó volt, de
az árak kissé magasra hágtak. Először történt, hogy a túró áruló szépasz-
szonynál nem volt sorban állás. A portékája, mint mindig, kiváló volt. Na-
gyon szép füstölt nyakat vettem, két helyen is. Almát, narancsot, földiep-
ret, banánt Pönci rendezett. Újkrumplit is egy zacskóval. Paradicsomot vi-
szont nem vett. Az apró szemű fürtös paradicsomból sem kért. Pedig a
paradicsomot ő kedveli; én csak módjával fogyasztom. Karalábét, kaprot
vett. Zöldhagymát is szalonnához. A vásárlók között ismerőssel nem ta-
lálkoztunk. Hazaérve átvittem a Makszim Gorkij utca 25 alá, ahol laká-
sunk van bérbe adva, a közköltségre a szokásos havi ezer dinárt. Krisztina,
aki a háznak a gondját viseli, tegnap érkezett haza Montenegróból. – Pap-
rikás húst ebédeltem metélt téstával. Ennél csak a bableves jobb, amibe
csülköt főztek. Jó érzéssel vettem elő Tar Sándor *Az alku* című novellaskö-
tetét, amelyet a budapesti könyvhéten vettem meg 2004-ben, ő meg volt
kedves dedikálni nekem. Ezt írja a kötetben: Gonosz történetek. Tar csak-
ugyan csupa gonosz történetet írt. Hadd idézzek egy jellegzetes részt a kö-
tet *Fohász* című elbeszéléséből: „Itt fekszem, magamba zárva egy kórházi
ágyon, testem legyűrve gyógyszernek nevezett mérgekkel, hogy ne lázad-
jak mások és magam ellen, mégis úgyszólván óránként ébredek az altatás-
ból, az éjszaka pedig éberem olyan, mint egy kétségbeesett sikoly, a többiek
alszanak, mellettem hörög az öreg Csató álmában is, apró horkantásokkal,
velem szemben a fejbeütött Réti szintén, aki nagy kötéssel a fején, szőrö-
sen, borotvátlanul is félelmetes látvány, őt bilincsben hozták, beinjekci-
ózva, többnapos részegen, nem akart jönni, átellenben egy fiatal, megunt
szerelmes, ő nagy adag, ahogy ő mondja, pirulákat kap, azt hiszem, ha ki-
engedik, meg fogja ölni magát, ismerem ezt az érzést, ebből nincs kiút.”
De jobbnak tartom Tar *Lassú teher* című korábbi könyvét, amibe ugyan-

csak gyakran beleolvasok. Van két novellája, az *Apánk még élt* és a címadó *Lassú teher*, amelyek szerintem az évszázad legjobb magyar novelláinak gyűjteményébe sorolandók. De ha már gonosz történetekről esik szó, hadd emlékeztessenek, hogy Hemingway *A Kilimandzsáró hava* című elbeszélése is gonosz történet. A férj és feleség közötti párbeszéd e tekintetben hajmeresztő. – Saša Tamarával meg a két dédunokánkkal együtt minket is kivitt délután ötre Zitát felköszönteni. Pönci a kocsiban gondjaimra bízott egy nagy csokor virágot. Zitát kipihentebbnek, gondtalanabbnak láttam, mint az elmúlt hetekben. Nagyszerű! Nagy adag fagylalttal kedveskedett, amelyet gyümölcscsel ízesített. Ez volt az első fagylaltom az idén. Ültünk a verandán, ott, ahol néhány nappal ezelőtt megcsípett egy méhecske. Zorke egész nap tölti az udvaron a medencéjét vízzel, látom, közeledik a fürdőzés idenye. Lukács és Márkó fáradhatatlanul rúgták az udvaron a labdájukat; ki-ki a magáét. Nem veszekedtek. Zorke egy nem túl koros, levágott kaskast nyomott Pönci kezébe, s megkérte, főzzön neki paprikást belőle. Úgy szereti a paprikást, ahogy Pönci főzi. Kihozott még negyven tojást is, azt is becsomagolta neki. Egy falusi földműves látja el mindennel, amire szüksége van. Sajnos, pankréászántalmaim miatt nem ehetek tojást. Pedig nagyon szeretem. Valamikor a szendvicsemre mindig szeleteltem – karikára vágva – főtt tojást. Ugyan mit kezdhet Pönci ennyi tojással? Hét körül jöttünk haza, ugyancsak Sašával. A tévén nem találtam semmit, ami érdekelt volna. Korán lefeküdtem. Egy Ottlik-könyvet vittem magammal.

2015. május 4., hétfő – Hétfőn az a szörnyű, hogy már hat óraker fel kell kelni, hiszen a szorgalmas Marija Sproch hétkor már becsönget. De hát májusban már hatkor is világos van, panaszra nincs okom. A Magyar Szó tömören ismerteti Orbán Viktor terjedelmes nyilatkozatát, amelyet pénteken az Echo Tv Mélymagyar című műsorának adott. Orbán szerint 2010 és 2014 között forradalom zajlott, „a győztes forradalom után pedig egy új, polgári berendezkedést kell valóra váltani, ami jelenleg is tart. Ennek középpontjában a polgár eszménye, továbbá a munka, a család, az otthon, a rend és a nemzeti függetlenség áll, és ezekben minden évben teszünk egy lépést előre”. Lám csak, évenként egy lépést. Szerintem is elég, ha tényleg megteszik. Előre, nem hátra. Orbán lényeges észrevétele, hogy a Fidesz már öt éve kormányoz, de nem viselkedik mozgalomként. Kiemelte, a kormányzás önmagában véve nem keltheti életre a kívánt polgári berendezkedést, „el kell végezni egy igazi mozgalmi, közösségi, politikai munkát is”. Ezt várja most a Fidesztől. A mozgalmiságot. Érdemes lesz odafigyelni, mire jut a kormányzás melletti mozgalmisággal. – Meghalt Berényi János növénynevelő egyetemi tanár, pedig – ha jól írják – csak 61 éves volt.

Szerintem sajtóhiba lehet. Ha jól emlékszem, a nyolcvanas évek derekán ismerkedtem meg vele, a tartományi növénynemesítő intézet bácspetróci kutatótelepén dolgozott már akkor is. Jártam kint nála, Petróc előtt, a határban, a csatorna közelében volt a telepe. Akkor Berényi épp a tök nemesítésével foglalkozott, s lelkesen magyarázta, milyen fontos termény a tökmag. Elképesztett az eltökéltsége. Akkor a vajdasági, tartományi mezőgazdasági kutatóintézet, melyhez a bácspetróci telep is tartozott, fantasztikus eredményt ért el a növénynemesítés terén. Például a napraforgó több változatát tenyésztették ki. Emlékszem, megrendelésük volt Kínából, hogy a helyszínen kísérletezzék ki a napraforgónak azt a változatát, amely meghatározott kínai tartományban a legjobb hozamot adja. És ment ki egy csoport, csinálta a dolgát. Sajnos, később már nem találkoztam Berényi professzorral. De a vele töltött órák tartós élményeim maradtak. – A budapesti ATV-n az esti hírekben beolvasták, hogy a magyar parlamentet ellátták sokkolóval, amit majd a képviselőkkel szemben alkalmaznak. Nem akartam hinni a fülemnek. Leterítik majd a képviselőket? Semmi sem lehetetlen.

2015. május 5., kedd – Pönci velem jött az újságért, majd az Univerexport kisáruházba is, de végül semmit sem vásároltunk a szokásos portékákon kívül. Viszont az üzlet kijárata melletti gangon Pönci meglátott kidobált, üres kartondobozokat, összeszedett belőlük vagy egytucatnyit, egymásba préselte őket, s hazahozta: jó lesz majd Tamarának a költözéskor csomagolásra. A postaládám üres volt. A délelőttöm téblábolással telt el. Tökfőzeléket ebédeltünk sült újkrumplival és ízletes sertéssülttel. Durmolnom nem sikerült, csak heverészttem. Háromkor már a komputerhez ültem, s leírtam a fenti sorokat. Sajnálom, hogy Törzsök Erika nem válaszol az e-mailemre. Annak idején sokat segített abban, hogy budapesti lapokkal kapcsolatba lépjek. Azután meg az alapítványnak, amelyet vezetett, több nagyszerű kiadványát eljuttatta hozzám. Polcomon turkálva a kezembe került egy, a kisebbségekről szervezett tanácskozáson elhangzott előadásokat tartalmazó kiadványa, *Autonómia, liberalizmus, szociáldemokrácia* címmel 2006-ból, amelyben Fejtő Ferenc adta a bevezetőt. Érdekes idézni ebből a bevezetőből: „A kisebbségi kérdéssel annál inkább foglalkoztam, mert egy olyan városban, egy olyan környezetben születtem, amelyet kisgyerekkoromtól kezdve sok nemzetiségű, sok vallású, majd később több ideológiai áramlattal is jellemezhető környezetnek éreztem. Annál inkább, mert édesanyám Zágrábban született egy magyar családban, amely Zágrábban telepedett le. Nagyapám a déli vasút zágrábi állomásfőnöke volt egészen nyugdíjaztatásáig. Így Horvátországot annyira ismertem

már Zágrábon keresztül, hogy ott ugyancsak gyerekkoromtól kezdve élvezhettem, mit jelent az, soknemzeti környezetben élni. Ahol az ember a magyar állampolgársággal ugyan az egyenlőségnek az elismerését élvezte, mint zsidó, de egy bizonyos idő után azt is észre kellett venni – és én akkor alig voltam tízéves, de ezt nagyon jól észleltem –, hogy az első kísérlet zajlik egy már asszimilálódott és integrálódott kisebbség visszaszorítására bizonyos értelemben az emancipáció előtti korszak kisebbségi helyzetébe. Ezt elég elevenen éltem meg.” Zágrábban mindig otthon éreztem magam. Zágrábi ügyekre ma is rezonálok. – Délután négykor a postaládámban volt az Élet és Irodalom esedékes, legújabb száma, de már két számla is, a garázsért és a tévéműsorért. Átlapoztam az újságot, ezúttal semmit sem találtam, amit haladéktalanul el kellene olvasnom.

2015. május 6., szerda – Egész éjjel nyitva tartottuk az ablakokat, hogy jól lehűljön a lakás, kilenckor pedig, amikor odakint melegedni kezdett, becsuktunk minden ablakot. Egyelőre nincs szükség mesterséges hűtésre. Elszakadt a cipőpertlim, a környéken négy boltban meg egy cipész-nél kerestem világosbarnát, mindhiába. Majd a piacon, a hét végén. Átlapoztam a Magyar Szót, Benedek Miklós interjújában Glavinić Vékás Éva elmondja, miért adta a fejét műfordításra, igen, szerbről magyarra, s miként tekint a műfordítás ügyes-bajos dolgaira itt és most. Érdemes elolvasni. Pönci nem szokott feketekávézni, csak magamnak főztem, mint mindig. Meghallgattam az M1-en a déli harangszót. Ami szerte a világon Nándorfehérvár alias Belgrád magyarok által történt védelme óta szól. Csak hogy tudjuk. Legalább mi, akiket érint. A harangszót követő hírekben nem hallottam semmi újat. Kolbászos krumplilevest, hozzá prézlivel hintett krumplis tésztát ebédeltünk. Kívánságomra minden héten van egy tésztás napunk. Jövő héten majd túrós tésztát kérek. Az ebéd utáni szundikálás közben beleizzadtam az ingembe. Szörnyű érzés volt. Pönci ebben a hőségben elment sétálni a barátnőjével. Talán nem éri valami baj. Rossz a mobiltelefonja, nem javíttatja meg, újat sem vesz, nincs mivel taxit hívnia. Mondtam, ha kell, üljön be egy kávéházba, azok majd hívnak neki. Épp most négyet ütött az óra. Lementem, a postaládám üres volt.

2015. május 7., csütörtök – Az éjjel jól lehűlt a lakásunk, az ablakokat majd csak kilenc óra után csukom be. Ha győzöm túrni, hogy befújjon a szél. Megborotválkoztam. Olykor elbliccelem. Zakó nélkül fáztam volna, amikor újságért mentem. Alig találtam benne olvasnivalót. Zita és Zorke fél kettőre ígérkezett, hogy a kakaspaprikást nálunk elfogyasszuk. Az M1-en a déli harangszót követő hírekből értesültem, hogy tegnap este Magyarország déli vármegyeiben – nemcsak Csongrádban, Bács-Kiskunban, ha-

nem Tolnában is – nagy vihar tombolt, fákat csavart ki, villanyvezetékeket döntött le. Talán annak a fuvallatát éreztük nálunk még ma reggel is. Zorke nagyszerű bort hozott a paprikáshoz. Pönci a paprikás mellé sült húst is készített, puha volt, túlettem magam. Hallottuk, Stefan Londonban három vizsgát lerakott már. Zorke délután ötkor utazik le a szerbiai Zlatiborba pihenni. Jártunk ott egyszer réges-régen, jól éreztük magunkat. Hegyes-völgyes kirándulóhely, földi mennyország. Zorke szerint egy talpalatnyi szabad hely sincs már Zlatiborban. Beépítették. – A tartományi képviselőház titkárnője fölhívott, hogy május 9-én tíz órára menjek el a képviselőházba, a második világháborúban aratott győzelem hetvenedik évfordulója alkalmából rendezendő összejövetelre. Ott leszek. Az ám, nemzetközi szinten nagy a találgatás, ki megy el ebből az alkalomból a meghívottak közül a moszkvai katonai parádéra. Sokan ódzkodnak. Az áldozatok előtti megemlékezésre többen kimennek, de a katonai parádén nem vesznek részt. Kivéve a szerbiai fejeseket. Ha utólag meg nem gondolják magukat. Volt már ilyen. – Ebéd után jót aludtam a kisszobában. Öt óra volt már, mire fölébredtem. Az ATV-ből értesültem, hogy a Magyar Szocialista Párt saját lapot akar indítani, *Balegyenes* lenne a címe, és ingyen osztogatnák. Nem tudok róla, hogy ingyen osztogatott újság hírnevet szerzett volna magának.

2015. május 8., péntek – Minden ismétlődik. Olvastam egy idióta viccet. Micsoda Gazsi legkedveltebb kábítószere? A válasz: a marihónalja. Elfogyott a kenyérem, a boltban nem volt a szokásosból. Amit vettem, bodagosnak bizonyult. Benézett Németh István, kissé lehangoltnak láttam. Elpanaszolta, összegyűjtött elbeszéléseinek kötetét pár éve ígéreti a Forum Könyvkiadó, de még mindig nem készült el vele. Azt mondja, már olvasni sem tud fél óránál tovább, attól is elfárad. A Magyar Szóból megtudtam, hogy tegnap megműtötték Vojislav Šešeljt, akit pár éve ideiglenesen hazaengedtek a hágai börtönből, s most nincs olyan állapotban, hogy a hágaiai követelésére mint háborús bűnös oda visszatérjen. Ennél is érdekesebb az a hír, miszerint a fiatal tehetségek elvándorlásában Szerbiát csupán Bissau-Guinea előzi meg. „A hetvenes években főleg alacsony képzettségű munkások távoztak külföldre, ma viszont szakképzett fiatalok hagyják el az országot”, írja a lap. Miként rámutat, ez azzal is kapcsolatban van, hogy nincs, aki eltartsa a nyugdíjasokat. Eszerint Szerbiában a fiatalok elvándorlása súlyosabb, mint Magyarországon. Érdekesnek találtam dr. Korhecz Tamás értékelését egy zentai előadáson, amelyet *Merre tart, merre tartson a Magyar Nemzeti Tanács* címmel tettek közzé. „A Magyar Nemzeti Tanács szempontjából döntő a szakértelem, képzett

közigazgatás nélkül nem működhet még egy önkormányzat sem. Fontos a hivatalnokok felkészültsége, nehéz jól képzett embereket találni. A hivatalban szakemberek edződtek négy év alatt, kapcsolatokat építettek ki, érthetetlen, hogy pontosan ezekre az emberekre nem tart igényt a Magyar Nemzeti Tanács vezetése, pedig a Magyar Összefogás listáján is rajta voltak” – véli dr. Korhecz. Arra is rámutatott, hogy az ösztöndíjrendszer mindinkább bedől, s ez 1200 vajdasági ösztöndíjast érint. Nem akármilyen, mondom én. „A képzésbe fektetett pénz tényleg megleginkább, ha a ki-sebbség ki akar mászni a mocsárból – mondja –, a versenyképes tudásba éri meg befektetni, de jó eredményt nehéz elérni e téren. Ha a stratégia mögött eltűnnek az emberek, szétszúszik a program, mert nincs aki pörgeti.” Azután még kiemeli: a közösségünket leginkább veszélyeztető problémák a fogyás és az elvándorlás. Ezt talán már mindenki a saját bőrén érzi, mondom én. A jóhiszemű észrevételeket, gondolom, Hajnal Jenő is meghallgatja a Magyar Nemzeti Tanács részéről. – A déli harangszót követő hírekben láttam, Orbán a halálbüntetés bevezetését és a bevándorlókkal való bánásmódot az Európai Uniót belül a tagállamok illetőségébe utaltatná. Miért ne? Aligha kapja meg. Eltűnődtem azon, hogy az angliai parlamenti választásokon a laburisták példátlanul légttek. Még egy vereség a baloldalon. A hetvenes és a nyolcvanas évek fordulóján Jugoszláviából az országos vezetőség többször is elküldött hivatalosan a laburisták brightoni évi konferenciájára. Talpraesett vezetőik voltak, de már nem emlékszem nevekre. Egy alkalommal a brightoni tengerparton, a strandon, ahol a kilátótornyok körül rendszeren összejöttek, egyikük rámutatott egy emberre, aki a pusztán kavicsos heverészett – az illető az angol kommunisták első embere volt. Odamentem hozzá, leguggoltam, megráztam a kezét. – Ebéd után négyig aludtam. Megettem egy szelet túrós lepényt. Pönci ma is elment a barátnőjével sétálni. A postaládában két számlát is találtam: a telefonra és a garázsra. S megjött a meghívó is a tartományi képviselőházba a győzelem napi ünnepségre. Pönci este tojásos bundás kenyeret sütött dédunokáinknak, Lukácsnak és Márkónak. Este Konrád Györgyöt láttam az ATV-n, zsidó ügyekről mondta el építő jellegű véleményét. A fordulat előtt többször is eszmét cseréltünk itt a nappalinkban, még mielőtt támogatni nem kezdte cikkeivel a miloševići Szerbiát. Azután már nem. Állapota most rozogának látszott.

2015. május 9., szombat – Fehér inget öltöttem, felkészültem a tíz órakor kezdődő győzelem napi ünnepségre. Ide, a tartományi képviselőházba. Süti a nap, de a nappalinkba kintről igen hűvös levegő áramlik. Pönci egy apró betűs könyvet olvas, nem néztem meg, hogy mi lehet. Rontja vele a sze-

mét. Az ünnepség tizenegy órára kész volt, a fogadásra nem mentem le a földszintre. Ez igen! Előbb egy rövidfilmet láttunk, pórnép beszélt benne valamikor régen, talán a felszabadulásról. Bizony, baj van a hallással. Azután Pásztor István, a képviselőház elnöke s még két ember tartott rövid alkalmi beszédet. Végül egy jó zenekar és egy jó kórus szerepelt. Elhozták Szabó Idát is, aki szlovéniai partizánként harcolta végig a második világháborút, később meg Szerbia államelnökségének a tagja volt, ténylegesen ő volt a díszvendég. Van már vagy százéves. Elmentem hozzá, üdvözöltem, megismert. Örültem, hogy még tartja magát. Körülöttem csupa ismeretlen ember ült. A képviselőház és a kormány tagjai között elvesztek a vendégek. Jó volt, hogy a műsor pergett. Távozás előtt üdvözöltem Pásztor Istvánt, s jókívánságaimat fejeztem ki neki a tisztes megemlékezésért. – Ebéd után sikerült aludnom. A hétfégi Magyar Szóban Hajnal Jenő válaszol dr. Korhecznek. Úgy látom, dr. Korhecz elképzeléseit cakompakk helytelennek tartja. *Tájékoztató az MNT útirányáról*, ez a cikk címe, s alatta az áll: *Hajnal Jenő elnök sajtóközleménye*. Jó, hogy világosan leírja, mit tart a Magyar Nemzeti Tanács feladatának, s azt is, hogyan szándékozza vezetni az intézményt. Tévedtem. Mély az ellentét közte és dr. Korhecz között. „Találkoztam már arroganciával, lenézéssel és meg nem értéssel, láttam már, mit szül az, amikor valaki csakis saját magát tartja alkalmasnak valamely posztra”, írja Hajnal Jenő. Ez természetesen dr. Korhecznek szólt.

2015. május 10., vasárnap – Kiadós reggeli után, nem túlságosan későn mentünk a piacra. Három kirándulócsoport lézengett ott, csupa öregember meg öregasszony. Angolok voltak. Olykor németek is jönnek ide. Némelyeket buszon hozzák, némelyek meg hajón ereszkednek le a Dunán. Találtunk ezen a piacon már magyarországi kirándulókat is. A dunai kikötő itt van, száz-kétszáz méternyire innen. A piacot mint a város nevezetességét mutogatják; ez még klasszikus nyílt téri, fedetlen piac. Sikerült világosbarna pertlit vennem az olasz cipőmhöz. Zöldségféléből is, hústermékből is, gyümölcsből is megvettük, ami kellett. Töpörtyűt is, amiből Pönci hétfőn majd pogácsát süt. Földieperből két helyen fél-fél kilót. Salátából négyfélét. Én nem fogyasztom. Narancsot, grapefruitot is. Pár darab banánt. Ismerőssel most sem találkoztunk. Hazatérve Pönci fölhívta Piszárné Sóti Marit, aki rákban szenved. Násznagy voltam legutóbbi – mostani – házasságánál. Pár hónapja az ő kívánságára nem látogatjuk már egymást. Hajnalban kiszállt hozzá az ügyeletes orvos, adott neki fájdalomcsillapítót. Suttogva beszél, a hangja már elkopott. – Tamaráék tegnap már átvittek egyet-mást új lakásukba, de csak a jövő héten költöznek.

A déli harangszót követő hírekből értesültem, hogy ma Magyarországon a nemzetiségek napja van. Nagy volt a fölhajtás. A külsőségek fitogtatása. Szorgalmazták, hogy más országok is adják meg a nemzetiségieknek azt, amit Magyarország megad. Na, lám! Micsoda haladás! Fasírozott húst ebédeltünk kissé csípős – épp jó! – krumplifőzelékkel. Jelentkezett Dušan, Makszim Gorkij utcai lakásunk fiatalabb bérlője, hozta a lakbért, 140 eurót májusra. Hosszan beszélgettünk vele arról, hogyan látja a mezőgazdaság fejlesztésének lehetőségét náluk, Boszniában. Hisz mezőgazdaságból igyekszik megszerezni a maszteri képesítést. Szerinte enélkül nem vezethetne intézményt. Dicséretes, hogy vannak ambíciói. Viszonylag kis területet is elégnék tart a gazdálkodáshoz. Ezen meglepődtem. – A postaládában meghívót találtam Stanko Šušnjartól csütörtök estére az Antifasiszta Szövetség évi közgyűlésére. Erre lefeküdtem a kisszobában, s jót aludtam. Négy is elmúlt már, mire felébredtem. Stefannak küldtem egy levelet születésnapja alkalmából. Nagyon szeretném már itt, nálunk látni. Valamikor gyakran betért hozzánk, s nálunk is aludt. – A kezembe került Bohumil Hrabal *Táncórák időseknek és haladóknak* című könyve Hosszú Ferenc fordításában, s a címadó kisregényt fantasztikusnak találtam benne. Hatvankilenc oldalt teleírt a szerző úgy, hogy a szöveg csak egyetlen mondatból áll. Hogyan lehetséges ez? Lássunk egy részletet belőle: „Ahogy magához járogatok, kisasszony, ugyanúgy a legszívesebben a gyönyörű kisasszonyok után járogattam a templomhoz, nem mintha az egyháznak óhajtottam volna hódolni, hanem mert a parókia mellett volt egy kis bolt, és abban az üzletecskében egy Altmann nevű egyén használt varrógépeket, két-rugós amerikai gramfonokat és Minimax márkájú tűzoltókészülékeket árult, de ugyanez az Altmann mellékfoglalkozásként szép lányok toborzásával is foglalkozott a mulatók és bárók számára, és azok a kisasszonyok gyakorta ott is aludtak annál az Altmann-nál egy hátsó szobácskában, vagy a nyár beköszöntével a hölgyecskék sátrat vertek a kertben, és az esperes úr szívesen sétálgatott a kerítés mentén, a szépséges kisasszonyok kivettek egy gramfont, és énekeltek és cigarettáztak, és fürdőruhában napoztak, mondhatom, gyönyörű volt az, olyan, mint maga a paradicsom, ezért járt az esperes úr olyan szívesen a kerítéshez ellenőrző körútra, a káplánjaival ugyanis pechje volt, az egyik káplán Kanadába szökött az esperes úr unokahúgával, a másik átlépett a csehszlovák egyházba, és megnősült, a harmadik pedig megszegte a tilalmat, átmászott a kerítésen a szép kisasszonyokhoz, akik ott sütkéreztek, és az egyik szépségbe sikerült úgy beleszeretnie, hogy boldogtalan szerelmében végül föbe lőtte magát.” És így tovább! Sehol egy pont, a szöveg csodálatosan hömpölyög. – Este az ATV-ben láttam, hogy Orbán valahol kijelentette: – Sokan voltunk, kevesen maradtunk! – Igen, ez frappáns. És életszerű.

2015. május 11., hétfő – Már megreggeliztem, amikor Marija Sproch hozzáfogott a nagytakarításhoz. Elmentem a bankba a nyugdíjamért, hazafele meghoztam az újságot, s bevettem magam Pönci szobájába. A Magyar Szóban olvastam, hogy szerb díszegység is végigmasírozott a moszkvai Vörös téren a győzelem napi díszszemlén, de voltak ott más vendégalakulatok is. Egy kínai díszszázad is. Tomislav Nikolić államfő képviselte Szerbiát. – Sült húst ebédeltünk spenóttal, sült krumplival. Pönci a földiepret megszórt egy kis porcukorral. Durmoltam egyet, s arra ébredtem, hogy Márkó, a dédunokám hozza Pönci encsembencsemes dobozát, tartalmát kiönti a fekhelyemre, s biztat, akasszam a fülembe Pönci hajdanvolt fülbevalóit. Kettőt végül oda is pászintottam a fülemhez; nagy volt az öröm. Pönci almát szeletelt neki, ehhez már hozzáült a kisszékben. Közben lementem a postámért, megjött az Élet és Irodalom. Elgondolkoztató Tamás Gáspár Miklós *Lelkük mélyén* című terjedelmes tanulmánya; bár olvasás közben olykor szerettem volna valamit ellenvetni. De nem tudtam, mit. Értjük egymást? Este átjött Bányai János. Pönci töpörtyűs pogácsáját rágcsálva soká römiztünk. Tőle tudtam meg, hogy Fehér Kálmán 75 éves, és Csókán megemlékezést szerveznek ebből az alkalomból, ahova ő is hivatalos.

2015. május 12., kedd – Már nyolc órakor telefonáltam Fehér Kálmán-nak, felvette a kagylót, gratuláltam neki. Jókedvvel fogadta, s viszonzásképpen biztatott, írjam a kisnovelláimat, a Hídban olvasott belőlük, megkapóak, „misztikus realizmust” lát bennük. Ő tudja, mi az. Azt is mondta, időnként Rajcsán István is felhívja Kanadából. Szép tőle, mondom én. Ami a kisnovellákat illeti, kifogytam a témákból. Azoknak lőttek. Igyekezett lelket verni belém. Jókedvvel mentem a postára, kifizetni az e havi számlákat. Nem volt hosszú a sor. Hazatérve Lukácsot, nagyobbik dédunokámat itt találtam nálunk. Pönci készített neki földiepret. A Magyar Szóban Pásztor István, a VMSZ elnöke közleményt jelentetett meg *A lenullázott lehetőség* címmel. Az interneten olyan akciót lát a magyarság soraiban kibontakozni, amelyet tartalmánál s eszközeinél fogva is lehetetlen támogatni. Nem derül ki, hogy mire gondol. – Ha jól értettem, Zomborban, sírjánál, megemlékeztek a 106 évvel ezelőtt született Herceg Jánosról. Sajnálom, hogy nem lehettem velük. Fekete J. József beszélt Herceg regionalizmuskonceptiójáról, s felsorolta, mi mindennel tartoznánk még Herceg emlékének. Személy szerint Hercegnek adósa vagyok. Sohasem értettem meg olyan jól, ahogyan ő megértett engem. Dicséretes, hogy Herceg „mellszobrot kapott az őt megillető helyen, Laza Kostić és Veljko Petrović megtisztelő társaságában, a Városi Könyvtár előtt” – írja a

lap. Feltétlenül. A két szerb is zombori volt. A déli harangszót elszalasztottam. Ebéd után viszont jót szundítottam. Pönci egy cédulát hagyott a nappaliban, miszerint elment sétálni a barátnőjével. Zitával érkezett haza, tojásos bundás kenyeret sütöttek Lukácsnak és Márkónak. Majd Zita közénk ült, és kiöntötte a lelkét. Példákat sorolt fel arra, milyen szörnyen viselkedik vele szemben a spanyolországi munkatársa, s mi minden szakad emiatt a nyakába. Álomban sem gondoltam volna, hogy ennyi baj érheti. Ha így van, hogyan merjem még én is naponta háborgatni. – Este egy impresszív műsort láttam a Duna World Tv-n *Szirtes Tamás és tanítványai* címmel. Színészekről van szó. A tanítványok között volt Oroszlán Szonja is, akit korábban több sorozatban láttam.

2015. május 13., szerda – Borotválkozással kezdődött a napom. Az volt az érzésem, hogy ez egy üres nap lesz. Senkivel sem találkozom, és senkinek sem jutok az eszébe. Elmentem a városi adóhivatalba és megtudtam, hogy a vagyoadót majd május végén, június elején kézbesítik. Már azt hittem, hogy elfelejtkeztek róla. Hazafelé felvettem a Magyar Szót. Nincs benne semmi, amire fel kellene figyelnem. Talán csak Sztojánovity Lívia bejelentésére, hogy a jövőben férje után majd Magyar Líviaként szerepel. Írja, hogy elmagyarosodott montenegrói családban született. Ez természetesen rendhagyó eset, mondom én. A montenegróiak nem szoktak elmagyarosodni. Egy cikksorozat keretében írt egyszer Veprődről, ahol felnőttem, s felpanaszolta, hogy ott csaknem kihaltak a magyarok. Mellesleg Veprődre az elüldözött németek helyébe a világháború után montenegrói telepések jöttek. Én már legalább huszonöt éve nem jártam ott. Nincs a faluban se rokonom, se ismerősöm. Minden tiszteletem Sztojánovity Líviáé. Megtudtam, hogy a Magyar Szó szabadkai szerkesztőségében dolgozik. Nem voltam rest, ismeretlenül rátelefonáltam, s jókívánságaimat fejeztem ki neki. – Elfogyott a lenmagocskám, elmentem venni a szomszédos utcában. Azt a reggeli korpához darálom. – A déli harangszót követő hírekből értesültem, hogy az észak-koreai védelmi minisztert hazaárulás vádjával kivégezték, mert elaludt egy katonai rendezvényen. Őrület! Hogy lehet ezt megemészteni? Sült csirkecombot ebédeltem kelkáposzta-főzeléssel, utána pedig meghámoztam magamnak egy banánt. Erre jött a durmolás. Négy órára felébredtem. Megérkezett az Élet és Irodalom legújabb száma. Nemkülönb a villanyszámla. Mehetek ismét a postára sorba állni. Az Élet és Irodalomban okultam Bruck András *A félelem rabjai* című esszéjéből. Kiemelek belőle egy rövid részletet: „Már senki sem hiszi, hogy az ország képes akár csak egy közepes európai szintig eljutni. És való igaz, a magyar társadalom nagyjában-egészében valóban alkalmatlannak bizo-

nyult arra, hogy az alávetettség és engedelmisség kultúrájából átlépjen a sikeres nemzetek autonóm életformájába. Elhitette magával, hogy ha fizikailag nem fogoly, akkor már szabad is, holott a szabadság mindenekelőtt elmeállapot. Ezért hiába utazhatsz, vállalkozhatsz, szavazhatsz, ha a lelkedben, szellemedben rab maradtál. Ha a hatalom azt tesz veled, amit akar. És már senki nem beszél többet karnyújtásnyira képzelte osztrák élet-színvonalról, a magyarok elégedett pincérek, kétkezi munkások Ausztriában.” Igen, ez politikai kultúra kérdése.

2015. május 14., csütörtök – Mosakodás közben „elment” a víz a csapból. Mikor folytathatom? A villanyborotvát fel kell töltenem. Nyolc órát igényel. Az első utam csaknem mindennap, mint ma is, a Magyar Szóba vezet. A portástól kaptam egy Hét Napot is. Átlapoztam. Igen jól szerkesztett szabadkai hetilap. Volt időszak, amikor rendszeresen írtam a Hét Napba. A Magyar Szó közli, hogy Csókán holnap este a Városi Könyvtárban „Fehér Kálmán 75. születésnapja alkalmából *Összjáték* címmel köszöntőműsort szerveznek.” Kálmán impozáns karrierjét is közölték. Szép tőlük. – Elmentem befizetni a villanyszámlát. A posta ajtajában egy ember állt, senkit sem engedett be, mert összeomlott az internetes kommunikációs rendszerük. Jó hosszú sor keletkezett. Szerencsére senki sem rendetlenkedett. Negyedik voltam, indulás után hamar sorra jöttem. A déli harangzó utáni hírek semmit sem hoztak. Kolbászos paprikás krumplit ebédeltem nokedlival. Megdicsértem. A nokedli a gyengém. Pőnci legyintett, nem ér az semmit, utálja a konyhát. S mégis ott rostokol egész nap. Aludnom nem sikerült, csak heverészttem. Rövid ideig eső kopogott az ablakomon. Hat órakor, amikor felkeltem a székéből, nyomást éreztem a fejemben, megszedültem, s csaknem elestem. Azt hittem, itt a vég. Ágyba kíváncsítottam, lefeküdtem, s csakhamar el is aludtam. Este tíz körül ébredtem. Elfogyasztottam egy banánt. Ismét lefeküdtem, s olvasni kezdtem Teleki Éva *Nyilasuralom Magyarországon* című könyvét. Állítólag Bácskában is meglehetősen sok volt a nyilas.

2015. május 15., péntek – A Magyar Szó jelenti, hogy rehabilitálták Draža Mihailović csetnik vezért. Aleksandar Trešnjev, az ügyben eljáró bírói tanács elnöke kijelentette, hogy a háború után „Mihailović ellen folytatott eljárás nem volt igazságos, és sem a mai, sem az akkori jogi mércék szerint nem tartották tiszteletben a vádlott jogait”. Azonkívül az eljárást politikailag is befolyásolták. Tudatta azt is, hogy az általa vezetett „bírói tanács hatásköre nem terjedt ki annak megállapítására, hogy a vádlott háborús bűnös volt, vagy sem”. És még egy mondat: „Azt is fontos elmon-

dani, hogy ennek az eljárásnak nem képezte tárgyát a Ravna Gora-i Mozgalom rehabilitálása”. Ha jól látom, jelentősek az elhatárolódások. Draža Mihailovićot úgy rehabilitálták, hogy attól még háborús bűnös is lehet. Igazi quisling. Szokatlan a rehabilitálásoknál. – Németh István benézett, megittunk egy-egy pohár gyümölcslet, s szabadkozásom ellenére koccintanom kellett vele. Gyümölcslelé! Elhozta Lao-ce *Tao te king* című könyvecskéjét, megdorgált, hogy Lao-ce helyett Marxot faltam. Lelkemre kötötte, hogy legalább utólag ismerkedjek meg azzal, amit követnem kellett volna. Nos, szentenciák vannak a könyvben. Legközelebb vissza kell szolgáltatnom. – Hosszú listával a kezünkben Pöncivel elmentünk két kisáruházba is, csaknem mindent megkaptunk, kivéve a mosogatógépünk tisztítására szolgáló, kazettaszzerű dobozban forgalmazott szert, s más hasonlókat. – Paradicsomos spagettit ebédeltünk párolt hússal. Sikerült szundítanom. Márkó, a kisebbik dédunokám átjött egy félórára, jót döngönyöztük egymást kispárnákkal Pönci fekhelyén. Utóbb valami játékpisztollyal hadonászott, melyben ceruzák voltak a töltények, rettegtem, ki ne verje velük a szemét. Megkérdeztem tőle, hány éves, mutatta az ujján a négyet és az ötödiken a felet. Pönci elment a Mercator áruházba – szlovén cég – megvenni, amit nem kapott máshol. Volt nekik a mosogatógéphez is kazettájuk. Fölhívtam Zitát, megvannak jól. Vacsorára Pöncitől túrós lepényt kértem, melegített két jókora szeletet.

2015. május 16., szombat – Miután kimentünk a piacra, az első árusnál kiderült, hogy otthon felejtettem a pénztárcámat. Ilyen szégyen sem ért még soha. Hazajöttünk, majd holnap szerencsét próbálunk. A ház előtt egy nagy tehergépkocsit találtunk: Tamaráék költöztek a sarkon túli új lakásukba. Markos legények hordták le a holmijukat. Tamara és Saša mentek a holmi után, be sem köszöntek hozzánk. Magunkra maradtunk ebben a házban. A Magyar Szót átlapoztam, semmi sem kötötte le benne a figyelmemet. Elmentem az Informatikába, kifizettem a számlát a közszolgáltatásokért: az ivóvízért, a szennyvíz elvezetéséért, a szeméért, a távfűtésért. Az utóbbiért egész éven át fizetünk. A déli harangszó utáni hírek nem hoztak semmi újat. Pöncinek fáj a gyomra, lementem a patikába orvosságért. A ház előtt mellém kanyarodott Zorke, a vőm autója: Zitával bejöttek dédunokáimért. Lukács és Márkó ott ült a kocsiban, s integettek. Ebéd után jót szundítottam. Ungvári Tamás Könyvjelzőjére ébredtem. Egyetlen könyvet sem említett, amelyikért Pesten elballagnék a könyvkereskedésbe. Tévéztünk, unalmas műsorok voltak. Beleértve Havas Henrik máskor figyelemre méltó vitaműsorát is. Korán lefeküdtem, s az ágyban Ottlik Géza *Iskola a határon* című nevezetes regényét olvasgat-

tam. Íme egy bekezdés az első oldalak egyikéről: „Mondom, leszoktunk a káromkodásról még tizenhárom éves korunkban, talán azért, mert eleinte humorosnak tartottuk, hogy finoman beszéljünk, vagy talán daczból, ellenkezésből, vagy valamiféle művészi egyensúlyérzék késztetett rá vagy éppen kontár eredetieskedés – nem tudom; nem határoztuk el soha tudatosan, egyszerűen csak ehhez volt kedvünk, s akár a lázadás szelleméből fakadt, akár valamilyen ellenpontozásnak szántuk ösztönösen, erről soha nem esett szó köztünk. Igen, csakhogy én az utóbbi években egy kicsit visszaszoktam megint a trágárságokra a festők közt, meg egyáltalán, a fiatalok is így beszéltek mindenütt; egyszóval illedelemből káromkodtam újra, hogy alkalmazkodjam a többiekhez, s még csodálkoztak is rajtam néhányan, mint akiről váratlanul kiderül, hogy folyékonyan beszél egy idegen nyelvet, szinte hibátlan kiejtéssel, de persze azért mégsem úgy, mint az anyanyelvét: holott nekem ez volt az anyanyelvem, és most, negyvenöt éves koromban az ő kedvükért és az ő kissé hibás kiejtésükkel kezdem újra beszélni, pusztá udvariasságból. Szeredy Daninak azonban, aki mind ezt tudta, és nevetett, csak mordultam egyet dühösen, halk torok- és ajakhanggal, »Mb!« vagy »Hmp«, de a hiteles, eltéveszthetetlen, valódi kiejtéssel, s ő értette, hogy mit akarok mondani.” Sajnos, én nem értem.

2015. május 17., vasárnap – Felfogásom szerint azon, ami jól működik, nem kell változtatni. Ilyen értelemben a megszokások embere vagyok. – A piacon Pöncinek sikerült jó húst, nekem tűrhető felvágottat vennem. Gyümölcsünk almából, narancsból, grapefruitból, banánból, földieperből tevődött össze. Zsenge hüvelyes borsót találtunk, először az idén. Vettünk belőle. A túrós szépasszony azt mondta, ha pénz nélkül maradunk a piacon, mint tegnap, szóljunk, kölcsönöz, s majd meghozzuk neki. Csodálkoztam magamban, kitől tudta meg? Megköszöntem jóindulatát, mondván, remélem, hogy nem ismétlődik meg a tegnapi eset. Hazahúztam a kétkerekű „zsákot”, a nyelvem majd kilógott. – Zita benézett hozzánk; Tamara pincéjének kiürítésével bajlódik. A pincében valaki leverte a villanykapcsolókat. Csütörtökön munkája miatt utaznia kell Hannoverbe, alighanem ott is éjszakázik, mert kellő időben nem lesz haza repülője. Stefanról jó hírei voltak: halad az írásbeli vizsgáival. A déli harangszó utáni hírekben tegnap is, ma is beolvasták, hogy a NATO Budapesten tartja háromnapos parlamenti közgyűlését. A NATO is valamiféle „határt” jelez. Egyszeresmind erősít meg. Ha már nincs módjában innen terjeszkedni. Természetesen kelet felé. Ukrajnára gondolok. Jót szundítottam. Este a Duna Tv-n bemutatták Szabó Gyula színész portréját. Nem ismertem. Pönci igen; emlékszik esti meséire. Később már nem volt mit nézmem. Pönci mindig talál magának néznivalót, ha mást nem, akkor világutazó tévéadók műsorait.

2015. május 18., hétfő – Túl voltunk a reggelin, midőn becsöngetett Marija Sproch, s kezdődött a szokásos nagytakarítás. Egy nagy csokor törökszegfűt hozott a kertjéből. A virágok közül a gyöngyvirág mellett legjobban a törökszegfűt kedvelem. Én mafla, mélyen hallgattam. A helyett, hogy megköszöntem volna neki. Pöncinek hoztam kenyeret, vaját és főzőcsokoládét, majd az újsággal a hónom alatt bevitettem magam a szobájába. A Magyar Szó elrémített. „Hét személy vesztette életét – olvastam a lapban – a tegnap történt lövöldözés során Martonoson. Az elkövető férfi – Rade Šefer – fia esküvőjét követő másnap délelőtt végzett volt feleségével, Šefer Rózsával, menyével, Bajtai Natáliával és annak szüleivel, Bajtai Sándorral és Bajtai Karolinával, valamint Oromon élő apósát és anyósát is megölte.” Nem világos, hogy a tettes önkezével vetett-e véget az életének, vagy egy francia vendég végzett vele. Szörnyű! Micsoda vérfürdő! – Nem tudom, miért, egész nap a neorealizmus járt az eszemben. Nem a filmek, amelyekért az ötvenes években rajongtam, hanem a széppróza. A filmek közül mindig a *Keserű rizs* jut az eszembe Silvana Manganóval, akit katonakoromban Szarajevóban, amikor a filmet először láttam, kicsit talán idealizálni is kezdtem. Kerestem a könyveim között Pratolini *Szegény szerelmesek krónikája* című regényét, a reprezentáns művet, de nem találtam. Így be kellett volna érnem az ugyancsak neorealista Italo Calvino *Végül arra száll egy holló* című novelláskötetével. Fintorogva olvastam bele a novellákba. Nem tetszettek. Nemeskürty István írt a könyvhöz utószót, s úgy érzem, tömören igen találóan összefoglalta a neorealizmus jellegzetességeit. „Mindig meghökkenünk egy kicsit – írja –, valahányszor modern olasz szépprózai alkotást olvasunk. Érzelmekre hat a szöveg; gyöngéd, lírai sorokat, finom, szinte meghatott emberábrázolást vált fel hol cinikus vállrándítással felérő, nyersen odavetett mondat, hol az obszcenitás határán járó trágárság, hol pedig olyan hűvös tárgyilagossággal, olyan *empassibilité*-vel ábrázoló írói magatartás, mintha két bekezdéssel előbb még nem maga az író könnyezett volna velünk együtt hősenek balsorsán, még olyan helyzetben is, melyben pedig a könnyezés és főleg a könnyezettetés már olcsó fogásnak tűnhet.” Értjük egymást? Amikor visszavitettem a helyére Calvino könyvét, rátaláltam Pratolini *A városnegyed* című regényére Lator László fordításában. Ez egy korábbi műve, de már ezt is a neorealizmus szellemében írta. Ízelítőül ide írok belőle egy bekezdést: „Kilépett a mi vonzalom és szeretet szötte körünkől, amelyen belül elég, ha összeérnek az aggodalomtól remegő kezek, elég a hajba tűzött muskátli vagy egyetlen szó, hogy megnyisson bennünket a boldogságban. Kitépte magát a mi körtánckunkból, amelyben egymás kezét szorítjuk, hogy egynek érezzük magunkat: egyedül és haszontalanul ögyeleg a körön kívül. Mivel nem hevíti töb-

bé lehetünk, hideg, úgyszólván ellenséges, mint valami jó családból való fiú, eltelve holmijaival, a »Xantia« cigarettával, a pénzzel, amelyet a kockázó asztalnál lelkiismeretfurdalás nélkül elveszíthet.” – A déli harangszót követő hírekben nemzetközi bonyodalmaktól tartanak. Nem tudom, miért. Márkónak, kisebbik dédunokámnak hozták az ebédjét, felmelegítettük, s velünk ebédelt. Nem kellett noszogatnunk. Később megjött Tamara is Lukáccsal. Lehevertem, szundítottam. A gyerekek időnként belestek a szobámba, hogy alszom-e már. Vagy alszom-e még. Ötkor hoztam ásványvizet, kétliteres flakonokban. Bányai János a szokásos időben jött, jót römiztünk. Megtudtam tőle, az idén Gerold László, Domonkos István és Tolnai Ottó is 75. életévét ünnepli. Bányai ma Belgrádba utazik, a Szerb Tudományos Akadémia ülésére.

2015. május 19., kedd – Elfogyott a kenyere, nekem azt, Pöncinek meg tejet hoztam a házunkkal szembeni boltból. A Magyar Szó jó kiadós volt. A NATO budapesti parlamenti közgyűlésén – írja a lap – a főtítkári kijelentette, Oroszország arra törekszik, hogy Európát befolyási övezetekre bontsa. Vissza igyekszik állítani az orosz befolyást Kelet-Európában. Ergo, össze kell fogni ellene. Nem az igyekezet ellen, hanem ellene. Értjük egymást? Jó hír, miszerint az uniós országok védelmi és külügyminisztereinek tegnapi brüsszeli tanácskozásán úgy döntöttek, hogy haditengerészeti erőket vetnek be az Észak-Afrikából Európába tartó migránshullám megfékezésére. A lap szerint „igyekeznének megsemmisíteni az embercsempészek hajóit is, mielőtt azok útnak indulhatnának”. Szerintem ez a lényeg. Számítanak az ENSZ Biztonsági Tanácsának támogatására is. De megkapják-e? – kérdelem én. Orbán Viktor tegnap Debrecenben kijelentette, hogy különbséget kell tenni a menekültek és a bevándorlók között. Nagyon igaz. „Nem lehet egy országba úgy megérkezni, hogy a fogadó ország törvényeinek megsértésével kezdik az életüket, vagyis illegálisan átlélik a határt, mert ez bűncselekmény” – mondta. Az Európai Unió úgy tesz, mintha nem volna bűncselekmény. Márpedig másként kell kezelni az Unión belüli s az azon kívüli határokat, mondom én is. – A lap szerint Magyarokánizsán úgy döntöttek, mégsem állítanak fel menekülttábor. A város utcáin, a központban és a buszállomások közelében levő padokon éjjel-nappal látni azt a főként afgán, szír és iráni népességet, amelyet Magyarországról toloncoltak vissza Szerbiába. A magyarokánizsai rendőrség szerint egyetlen atrocitás sem történt, amit a menekültek vagy bevándorlók okoztak volna. De látványuk aggodalmat kelt a lakosság körében. Elhangzott az a kérelem, hogy „a Magyarországról visszatoloncolt személyeket ne csak Magyarokánizsára szállítsák autóbuszokkal”. – Pönci délelőtt

meghívásra meglátogatta Piszárné Sóti Marit, nászasszonyunkat, aki rákban szenved, s fél éve a kölcsönös látogatást befagyasztotta. Úgy hallom, hogy uralkodott magán, fájdalmait magába fojtotta. Eldicsekedte, milyen gyönyörű házat vett a fia, aki Pesten él, s fényképeket mutogatott. Öröme telik benne. Szép, hogy fia nem feledkezik meg róla. – Mindkét dédunokánk, Lukács is, Márkó is nálunk ebédelt, de csak csipegették az ételt. A javát ott hagyták. Annál nagyobb volt a későbbi hancúrozás: egyik szobából ki, a másikba be. Kergették egymást végig a balkonon. Már négyre járt, amikor hazavitték őket. Őt körül Pöncitől porcukorral hintett földi epret kaptam. Este a Duna Tv Géczy Dorottya énekes portréját sugározta. Kellemes időöltés volt. Viszont az Eurovízió 2015-ös dalfesztiválja gyalázatosnak indult. Lecsavartuk.

2015. május 20., szerda – Az újságárus kioszknál vettem Magyar Szót, mert a lapom nem érkezett még meg a portáshoz. A bevásárlást elpuskáltam; Pönci szerint túlságosan nagy zacskó mustárt vettem. Az utcán megszólított Márkó, kisebbik dédunokám, akit a bébiszitter épp az óvodába vezetett. Örültem neki. Megbizonyosodtam, a sarkon túli női fodrásznál csakugyan nincs többé pedikűr. Tegnap ugyanis a pedikűrös asszonyka telefonált, hogy a jövőben egy Vasút utcai fodrászatban dolgozik, vár bennünket, de házhoz is jön, ha kell. Majd elmegyek, megnézem, hol az a fodrászat. Becsöngetett Jovan, Makszim Gorkij utcai lakásunk idősebb boszniai bérlője, hozta a befizetett múlt havi számlák elismervényeit. Nem akart leülni, sietett a Mezőgazdasági Fakultásra. Megjött az Élet és Irodalom legújabb száma. *Köztes helyzet* címmel majd két lapot betöltő tanulságos interjú közölnek benne Végel Lászlóval. Mindenkinek melegen ajánlom. Figyelemre méltó Csizmadia Ervin *A harc, a bőszültés és az oligarchia* című tanulmánya is arról, mit mond a mai magyar olvasónak Prohászka Lajos *A vándor és a bújdosó* című, 1936-ban publikált műve. Meglepő a relevanciája. Megszívlelendő az is, amit Bodolai László írt *Egy meggyilkolt prostituált méltósága* címmel. Az Ex libris rovatban Tóth Gábor Attila írt Várady Tibor *Zoknik a csilláron, életek hajszálon* című, az újvidéki Forum és a budapesti Magvető közös kiadásában tavaly megjelent könyvéről, melynek tartalmát korábbról ismerem, és csatlakozom a következő sorokhoz: „A kötet önmagukban is regénybe illő történetei sajnos véget érnek Nagybecskerek térbeli és a kommunista rendszer időbeli határánál. Így Várady Tibor, aki Milosevics hatalomra jutása előtt Jugoszlávia igazságügyminisztere volt, és 2000 után a hágai nemzetközi bíróságon tucatnyi ügyben járt el ügyvédként, talán egy másik könyvében meséli majd el, mit rejt a családi irattár az utolsó délszláv konfliktus jogeseteivel kap-

csolatban.” – Húslevest, sült csirkecombot ebédeltünk kelkáposzta-főzeléssel. Ebéd után ledőltem, de félig ébren voltam. Négykor belenéztem a Magyar Szóba. Tegnap kétségtelenül az volt a legfontosabb esemény, hogy az Európai Parlament Strasbourghban megvitatta a magyarországi helyzetet. Erre Orbán Viktornak a halálbüntetés bevezetésével és a bevándorlók-kal kapcsolatos álláspontjai miatt került sor. Magyarországot keményen megbírálták. Orbán elmondta érveit. Egy mondatával feltétlenül egyetérttek: „Azt szeretnénk, ha Európa az európaiaké, Magyarország a magyaroké maradjon.” Az Európai Unió részéről korábban elhangzott egy javaslat, miszerint a tagországoknak majd kvótával rendelik el, mennyi bevándorlót kell befogadniuk. Kövér László, a magyar parlament elnöke kijelentette: „A bevándorlási kvóta bevezetése Európa azon törekvését szolgálja, hogy a nemzetállamokat az Európai Unió bürokráciája alá, kvázi tartományi státusba rendeljék... Ez a kvótarendszer csupán csali, amivel horogra akarják akasztani a tagállamokat, hogy az uniót a föderáció irányába tereljék.” A bevándorlást szerintem is legjobb a tagországok illetékességébe utalni. Ettől függetlenül az Európai Uniónak világviszonylatban működőképes centrummá kell avanzsálnia, mert ha nem, akkor más centrumok perifériájává züllick. Föderáció? Olyasféle!

2015. május 21., csütörtök – Pöncinek kenyeret, magamnak joghurtot vettem a házunkkal szemközti boltban. A portásnál megkaptam a Magyar Szó tegnapi számát is, amit nyomban kidobtam. A mai számból megtudtam, július 11-én megemlékezés lesz a srebrenicai bosnyák népiirtás huszadik évfordulója alkalmából. Ezt az öldöklést boszniai szerb csapatok követték el. Meghívást kapott Tomislav Nikolić szerb államfő is, de nem megy el, mert hogy festene, ha egy csetnik vajda is – mármint ő – megjelenne ott. Ez aztán a tapintat! Természetesen Horvátország, Montenegró és Szlovénia államfői ott lesznek. – A délelőttöm lődörgéssel telt el itt a lakásban. A harangszót követő hírekből megtudtam, hogy Magyarországon bevezetik a családi csődvédelmet. Csak éppen nem tudom elképzelni, miből állhat az. Majd odafigyelek. Nagyszerű rizses húst ebédeltem. Basmati-rizsből készült, nincs annál jobb. Kitűnően aludtam. Arra ébredtem, hogy egy galamb rászállt az ablakom párkányára, s a szárnyával verte a csaknem leig eresztett redőnyt. A Magyar Szó azt is beharangozta, hogy Krasznahorkai László megkapta a Nemzetközi Man Booker díjat. Nagyszerű hír. Benne van a lapban a szerző jókora fényképe is. Elővettem a *Sátántangót*, amelyet 1985-ben, megjelenésekor nagy figyelemmel olvastam, s azt is megjegyeztem magamnak, hogy az egész könyvben, bár fejezetekre van osztva, egyetlen bekezdés sincs. Még a könyv elején sem. Találom-

ra kinyitottam az utolsó fejezetnél, s abból ide írok egy részletet. „Megállt a kápolna főbejárata előtt, megpróbálta kinyitni az ajtót, de hiába feszítette, rángatta, nyomta egész testével, az meg sem mozdult. Megkerülte az épületet, s oldalt talált egy egészen kicsi, korhadt ajtócskát a málló falban; egy aprót lökött rajta, s az nyikorogva kinyílt. Lehajtotta a fejét, belépett a kápolnába: pókháló, por, piszok, bűz, sötétség fogadta, a padocskából csak néhány törött darab maradt, az oltárból még annyi sem, az összevissza töredezett, foghíjas kövezetet felverte a gyom. Hirtelen megfordult, mert mintha zihálást hallott volna a néhai főbejárat melletti sarokból. Közelebb ment, s egy kuporgó alakot látott maga előtt: egy hihetetlenül vén, ráncos képű, félelemtől reszkető, összetöpreődött emberke feküdt a földön, a sötétben is rémülten villogó szemekkel. Amint észrevette, hogy felfedezték, kétségbeesetten felnyögött, s kúszva átmenekült az ellenkező sarokba. »Hát maga meg kicsoda?« – kérdezte határozott hangon a doktor, miután legyőzte pillanatnyi ijedtségét. A kis emberke nem felelt, csak még jobban összehúzta magát a sarokban, s ugrásra készen megfeszült. »Nem érti, mit kérdeztem?! – emelte fel a hangját a doktor. – Ki maga?!...« Az aggastyán érthetetlenül motyogni kezdett, s védekezően maga elé emelte a kezét. Aztán sírásra fakadt.” – Tamarától megtudtam, hogy Zita szerencsésen megérkezett Hannoverbe. Elfogyasztottam egy jókora banánt. Öt órákor láttam a tévén a feliratot: „Zugló lehet a hajléktalanok menedéke”. De vajon célszerű-e egy helyre összezsúfolni őket? S épp Zuglóban! Pönci nagyszerű sárga tortájából elfogyasztottam a két utolsó szeletet. Lődörögtem a lakásban. Vacsora után egy pohár vízbe áztattam egy pirulát a torkomban felgyülemlett hurut feloldása érdekében. Nem először teszem, mindig segített. Tíz körül jobb híján elmentem aludni.

2015. május 22., péntek – Amikor fölébredtem, az ég teljesen be volt borulva, s egyenletesen esett az eső. A házunkkal szemközti boltban vettem magamnak kenyeret és almaszörpöt. Kilenc körül megérkezett Németh István. Hozta Kosztolányiné könyvét Kosztolányiról. Pönci tüstént lecsapott rá. Mi ketten koccintottunk az almalével, merthogy a színe ugyanolyan, mint a boré. Németh István bejelentette, hogy a jövő héttől kezdve ellenőrzés végett az orvosait látogatja, úgyhogy majd csak egy hónap múlva találkozhatunk. A kínai bölcs könyvét visszaadtam. Elmondtam neki, hogy a hetvenes évek elején ráeszméltem, a hagyományos realisták ellenében Krúdy Gyula megújította a magyar irodalmat. Hasonlóképpen, mint Proust az európaiat. S ezt a Hídban egy hosszú tanulmányban meg is írtam. A hivatalos magyarországi irodalompolitika dőréen hallgatott Krúdy-nak erről a szerepéről. Egyszer csak a postás hozott egy szép kis köny-

vecskét: Krúdy Gyula novelláit tartalmazta. *Az ördög nem alszik*, ez volt a címe. Megmutattam Némethnek, hogy mi van a könyv benti oldalára írva. „Kissé késői köszönet remek Krúdy tanulmányáért: Krúdy Zsuzsa 1975. február.” Nagyon örültem, s mindmáig nagyon büszke vagyok rá. – Mivel esett, Némethet esernyővel elkísértem a Magyar Szóba, s hoztam haza az újságomat. Átlapoztam, figyelemre méltót nem találtam benne. Krúdy kötetéből, a *Madame Louise délutánjai* című novellából ide írom az első bekezdést: „Madame Louise még mindig szép volt és eléggé kívánatos, amikor elhatározta, hogy végképpen szakít a férfakkal. A szerelem mindenféle változatát volt szerencséje megismerni attól az időtől kezdve, hogy kis faluját otthagya, és a vörös sapkát viselő »nagyapától« megszőkött egy katonatiszt karján. Mint abban az időben még mondani szokás volt: »Fehér kaméliás hölgy« lett a kis falusi Lujzából, és bizonyára szívesen halt volna meg tüdővészben, ha erős szervezete nem tette volna erre a halálnemre alkalmatlanná. Bizonyára szegény koldusnő is szívesen lett volna bűnei teljében, hisz sokszor suttozta romantikus hanghordozással a kedvesei fülébe, hogy: »Te majd egyszer jössz, édes, és a templom előtt egy vén koldusnőnek alamizsnát vetsz, s a vén koldusnő én leszek!« – de erre sem volt alkalmas, mert a kis Lujza mindig tudott a pénzére vigyázni, és idővel csinos palotát épített, ahol tőkéből olyan nyugodalmasan éldegélt, mint valamely tisztas özvegyasszonyság.” – A déli harangszó utáni hírekből értesültem, hogy vonaton zarándokok indultak Szombathelyről az erdélyi csiksomlyói búcsúra. Dicséretes! Jó soká döcöghet a vonat! Sok helyen megállhat! Aki csak teheti, menni fog. – Na és: ma szavaznak Írországbán az azonos neműek házasságának legalizálásáról. Ugyan mire mennek vele? – Mélyen aludtam, csaknem négy óráig. Felhívtam Zitát, s megtudtam, épphogy szerencsésen hazaérkezett Hannoverből. Felhívott Fehér Kálmán, egy hematológus szakorvoshoz kell mennie, érdeklődött, van-e ilyen Zoričić, a vöm ambulanciáján. Nem adhattam neki biztató választ. Zoričić felszámolta univerzális kórházát, nincs elfekvő beteg, csak sebészeti ambulanciát tart fenn. Olyan eseteket operál, amelyekkel menten hazabocsáthatja betegét. Nyolckor kisiparos eljárással készített virslit vacsoráztam, azzal a finom mustárral, amelyet Pönci a minap, amikor megvettem, túlságosan nagy adagnak tekintett. Tíz is volt már, mire ágyba kerültem.

2015. május 23., szombat – Az éjjel esett az eső, reggelre elállt, de Pönci úgy gondolta, a piac el van mosva, nem érdemes kimenni. Majd máshol szerez-zük be a hét folyamán a piaci árut. Már kilenc óra is elmúlt, mire meggondolta magát, mégis kimentünk. A piac még jobban fel van túrva, mint leg-

utóbb. Drótkerítéssel külön járatokat képeztek; egyetlen árusunkat sem találtunk a megszokott helyén. Végül mégis mindegyiket felkutattuk. Zöld-ségfélével, húsfélével, gyümölcszel megtelt a guruló bevásárlózsákunk. Végre cseresznyét is vehettem, bár ez még nem volt termesztett. A lánynál, akitől a tojást szoktuk vásárolni, Pönci rosszul lett. Láttam, verejtékezett, s mondta, nem tud járni. Le szeretett volna ülni, de nem volt hova. Hoztam neki a legközelebbi boltból fél liter ásványvizet. Ez kicsit helyrehozta. Taxit nem hívhattunk; a piac körüli utak le voltak zárva a forgalom számára. Eltipegtünk a hajdani törvényszékig, ott állt egy taxi, hazahozott bennünket. Pönci lepihent, én kicsomagoltam. Átugrottam a Magyar Szóért, hazafelé a Šakan-boltban, a boszniai lányoknál, a Makszim Gorkij utca sarkán, nagyon szép füstölt nyakat találtam. A déli harangszót követő hírekben rámutattak, ápolni kell a keleti partnerség szellemét. Helyes. Ez Oroszországra vonatkozik. – Pönci paprikás húst kerített elő a frízből, megtélt tésztával, azt ebédeltem. Aludnom nem sikerült, de jót heverészttem. A Magyar Szóban Kabók Erika tömören rávilágított a bevándorlóiügyre: „Magyarkanizsán több mint két hete tart a menekült-áradat. Korábban is voltak errefelé illegális bevándorlók, de mintha most fedezték volna fel ezt az új útvonalat, napról napra egyre többen vannak. A belvárosban reggel kilenckor alvó embereket látunk, kik a padon, kik a földön pihenték ki fáradalmaikat. A Népkertben ottjártunkkor egész csoportok tanyáztak. A szíriai gyerkőcök önfeledten játszottak a játszótéren. A 15–20 fős felnőtt társaságnál alig volt csomag. Egy kis hátizsák és semmi más. Nők és férfiak is voltak közöttük, meg a kétévestől az ötévesig aprócska gyerekek. [...] Naponta 80–100-an érkeznek, de akik előző nap jöttek, azok el is tűnnek. Erről magunk is megbizonyosodtunk, mivel délután hat óra tájban szinte egyik pillanatról a másikra eltűnt a hozzávetőlegesen nyolcvan fős társaság.” – Abban a sorozatban, amelyben azokat a településeket veszik sorra, ahol a magyarság fogyóban van, ezúttal Szivác került sorra. Ez azért érint érzékenyen, mert gyerekkoromban nagyapámmal gyakran kocsikáztunk be a tanyáról Szivácra. Szivác volt a legközelebbi település. Az első utunkon ott vett nekem a nagyapám tanyára való, Bata gyártmányú gumibocskort. Amit lemosással tisztán lehetett tartani. Fogalmam sem volt, hogy akkor ott, Szivácra élt Szenteleky Kornél. Kamaszkoromban többször átkerékpároztam Vepródról Szivácra egy-egy kosár kajszibarackért. Veprődön nem lehetett kapni. De ha Szivácról van szó, emlékezzünk meg Kristály Kláráról is, aki sokat tett a Szenteleky-napok megtartásáért. Kabók Erika most ezt írja Szivácról: „Ma a statisztika szerint mindössze 400-an vallják magukat magyarnak, úgy tűnik azonban, szerepük jelentősen felértékelődött a korábbiakhoz képest. Ehhez természetesen hozzá-

járult a magyar állampolgárság is, de olyan nem mindennapi példákról is beszámolhatunk, hogy a magyar művelődési egyesületnek szerb táncosai is vannak, a Vajdasági Magyar Szövetség helyi szervezetének montenegrói tagja is van, az elvándorlás pedig sokkal inkább érinti a szerb, mint a magyar lakosságot.” Ebből sok minden annak a következménye – gondolom én –, hogy Szerbia még nem került be az Európai Unióba. Amint ez megtörténik, más lesz a helyzet. – Háromkor kamasz lányokat találtam a háztetőnkön, tudattam velük, nem programolhatnak ott, többször beázott már a lakásunk felett a háztető, s ha ismét beázik, akkor kit fogják fülön? Vonakodva ugyan, de lejöttek. Ötök kaptam porcukorral hintett földieperet. Tévéztem. Tíz óra körül kerültem ágyba.

2015. május 24., vasárnap – Későn ébredtem. Ment minden a szokott mederben. Meg is borotválkoztam, azután a borotvámat az áramkörbe kapcsoltam, hogy feltöltsem. Reggeli után láttam, ismét működik a kaputelefon, a földszinti kapu zárva van. Zavarkó Sándor, a harmadik emeletről, a ház nevében megjavíttatta. Az Univerexport udvari kisáruházában vettem kétféle joghurtot, főtt nyelvet, őrölt kávé, szeleteltettem sajtot. Elővettem Szabó Miklós *Múmiák öröksége* című könyvét, mely politikai és történeti esszéket tartalmaz a fordulat utánról, a 90-es évek elejéről. Hasonló a *Visszonylag békésen* című, azonos tartalmú könyvecskéje. Szabó Miklóst páratlan magyar közírónak tartom. Okulással olvastam fő művét is, melynek címe *Politikai kultúra Magyarországon 1896–1986*. És a másikat: *Az újkonzervatívizmus és a jobboldali radikalizmus története 1867–1918*. Itt van mind a kettő a polcomon. Ide írok egy részletet *Sikerpolitika és diszkrét politika* című esszéjéből. „A független kis ország helyes politikai magatartása a diszkrét politika. Elsősorban a külpolitika terén, de általában a politika egész területén. A független kis ország ne akarjon a világpolitika csinálásában mindig és mindenütt jelen lenni, és főleg ne próbáljon úgy tenni, hogy jelen van, amikor nincsen jelen. Ezzel külpolitikailag nevétségessé válik [...] komolytalan partnernek tekintik. [...] A szomszéd országok ügyeiről a lehető legkevesebbet nyilatkozunk, hiszen gyakorlatilag nem lehet elkerülni, hogy a nyilatkozatban lekicsinylést vagy kioktatást lássanak. Finnország, Ausztria, Hollandia évtizedeken át nem törekedett arra, hogy külpolitikai tekintetben állandó, számon tartott világpolitikai jelenlétet élvezzen. Bizonyos harmadik világbeli országok politikáját jellemezte az a törekvés, hogy az illető ország jelenléte nagyobb legyen a világpolitikában, mint azt az ország szélesebb értelemben vett helye a világban indokolta volna. Ezen országok népeinek valószínűleg nem sok áldást hozott, hogy diktátoraik állandóan jelen voltak a világsajtó első oldalain. [...] A

nem handabandázó partner a szolid, kellemes külpolitikai partner. Hosszú távon a diszkrét magatartás kifizetődik.” No, lám. Vajon Orbán Viktor tartja-e ehhez magát? – Sült húst ebédeltem zsenge borsóból készült főzeléssel. Igen jólesett. Pönci túrós lepényt is sütött. Azt délutánra tartalékolom. Fél ötig aludtam is, nem is. Akkor betoppant Zita. Megtudtam tőle, nincs meghatározott munkaideje, annyit dolgozik, amennyit az általa felvállalt projektumok alapos, mielőbbi befejezése megkíván. A projektum realizálásának elszámolása alapján fizetik ki a járandóságát. Meg van elégedve ezzel a renddel. Megtudtuk, saját munkája miatt pénteken Londonba utazik, s csak vasárnap este jön vissza. Amit Stefan, az unokám hazaküld, azt hozza magával. Fél nyolckor jelentkezett Rudi Sova. Megérkezett Budapestről. Majd holnap eldől, vajon kedden vagy szerdán találkozunk-e. Esik az eső, sőt villámlott is.

Benes József (Komáromi Dóra fotója)